FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (andra avdelningen)
den 8 juli 2004*

I mål T-50/00,

Dalmine SpA, med säte i Dalmine (Italien), företrätt av advokaterna M. Siragusa och F. Moretti, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av M. Erhart och A. Whelan, båda i egenskap av ombud, biträdda av advokaten A. Dal Ferro, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en begäran om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) (EUT L 140, 2003, s. 1) eller, i andra hand, begäran om att det bötesbelopp som påförts sökanden skall sättas ned,

* Rättegångsspråk: italienska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

sammansatt av ordföranden N.J. Forwood samt domarna J. Pirrung och A.W.H. Meij,
justitiesekreterare: byrådirektören J. Plingers,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 19, den 20 och den 21 mars 2003,

följande

Dom

Bakgrund och förfarande [1]

1 Förevarande mål avser kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) (EUT L 140, 2003, s. 1 (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

...

1 — Bakgrunden till förevarande tvist återges inte i domskälen. Denna återges i punkterna 2–33 i förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen (REG 2004, s. II-2501).

Förfarandet vid förstainstansrätten

34 Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki och Sumitomo har, genom sju ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli mellan den 28 februari och den 3 april 2000, väckt talan mot det ifrågasatta beslutet.

35 Efter det att parterna hade yttrat sig beslöts, i beslut av den 18 juni 2002, att de sju målen skulle förenas vad gäller det muntliga förfarandet i enlighet med artikel 50 i förstainstansrättens rättegångsregler. Till följd av att målen förenats fick sökandena i alla sju målen tillgång till handlingarna i målen vid förstainstansrättens kansli. Även åtgärder för processledning vidtogs.

36 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (andra avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingarna den 19, den 20 och den 21 mars 2003.

Parternas yrkanden

37 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— helt eller delvis ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet,

— i andra hand, ogiltigförklara eller nedsätta det bötesbelopp som påförts sökanden, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

38 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Yrkandet om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet

39 Vid förhandlingen uppgav Dalmine att eftersom detta företag erhållit en icke sekretessbelagd sammanfattning av de delar som var dolda i vissa handlingar i ärendet till följd av de åtgärder för processledning som beslutats av förstainstansrätten, beslutade detta företag att återkalla den grund i vilken det påstått att dess rätt till försvar åsidosatts på grund av att vissa delar i dessa handlingar varit sekretessbelagda under det administrativa förfarandet.

1. *Huruvida väsentliga formföreskrifter åsidosatts under det administrativa förfarande*

Huruvida de frågor som ställts av kommissionen under undersökningen var rättsenliga

Parternas argument

40 Sökanden anser att dess rätt att inte behöva vittna mot sig själv har åsidosatts genom de vinklade frågor som ställts av kommissionen under undersökningen. Dessa frågor

hade till syfte att tvinga sökanden att medge att en överträdelse förelegat, vilket strider mot domstolens rättspraxis (domstolens dom av den 18 oktober 1989 i mål 374/87, Orkem mot kommissionen, REG 1989, s. 3283, punkterna 34 och 35; svensk specialutgåva, volym 10, s. 217). Sökanden anser således att förstainstansrätten bör ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet i den del det grundas på svaren på de berörda frågorna.

41 Den 13 februari och den 22 april 1997 förhörde kommissionen sökanden i enlighet med artikel 11.5 i förordning nr 17. Kommissionen försökte således få Dalmine att erkänna att företaget varit närvarande vid vissa möten mellan tillverkare av stålrör och att dessa möten hade ett rättsstridigt syfte, genom att därvid ange de berörda rättsstridiga förfarandena, det vill säga att de skulle erkänna att det deltagit i bland annat avtalet om skydd för de nationella marknaderna och avtalet om priser. Kommissionen begärde bland annat att sökanden skulle ange "de beslut som antagits ..., den uppdelning av marknaderna (sharing keys) som diskuterats och fastställts i förhållande till geografiska zoner samt deras giltighetstid, de priser som diskuterats eller fastställts i förhållande till geografiska marknader och deras giltighetstid med angivande av vilket slags avtal det var fråga om". Kommissionen kritiserade Dalmine för dess ovilja att besvara dessa frågor.

42 Den 12 juni 1997 anmodade kommissionen på nytt Dalmine att överlämna de begärda uppgifterna. Eftersom kommissionen ansåg att Dalmines svar fortfarande var ofullständiga, antog kommissionen ett beslut den 6 oktober 1997 i vilket sökanden anmodades att överlämna de begärda uppgifterna inom 30 dagar vid äventyr av vite. Detta beslut, som överklagats av Dalmine (beslutet i det ovan i punkt 7 omnämnda målet Dalmine mot kommissionen) har orsakat Dalmine skada.

43 Kommissionen har bestridit att den ställt frågor som tvingat Dalmine att erkänna att företaget deltagit i en överträdelse.

44 Kommissionen har dessutom erinrat om att företag och företagssammanslutningar fritt kan välja om de vill besvara frågor som ställs till dem med stöd av artikel 11 i förordning nr 17 (förstainstansrättens dom av den 15 mars 2000 i de förenade målen T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mot kommissionen, kallat Cementmålet, REG 2000, s. II-491, punkt 734). Det är endast för det fall ett företag lämnar oriktiga uppgifter som det i artikel 15.1 b i förordning nr 17 föreskrivs en möjlighet att vidta sanktionsåtgärder.

Förstainstansrättens bedömning

45 I likhet med domen i det ovan i punkt 40 omnämnda målet Orkem mot kommissionen (punkt 32) avser den förevarande grunden företagens rätt till försvar (se även domen i det ovan i punkt 8 omnämnda målet Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, punkt 63). Av denna rättspraxis följer att ett företag till vilket ett beslut avseende en begäran om upplysningar i enlighet med artikel 11.5 i förordning nr 17 har riktat sig, har rätt att inte yttra sig för det fall det skulle vara skyldigt att vid äventyr av vite tillhandahålla svar genom vilka det skulle bli tvunget att erkänna förekomsten av en överträdelse som det ankommer på kommissionen att styrka (domarna i de ovannämnda målen Orkem mot kommissionen, punkt 35, och Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, punkt 67).

46 I gengäld följer det av fast rättspraxis att företagen enligt denna rättsregel inte är skyldiga att tillhandahålla svar till följd av att de endast erhållit en begäran om uppgifter enligt artikel 11.1 i förordning nr 17, och företagen kan således inte påstå att rätten att inte behöva vittna mot sig själv har åsidosatts på grund av att de frivilligt har tillhandahållit svar till följd av en sådan begäran (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 734).

47 Även om Dalmine i detta förfarande skulle ha rätt att anföra argument angående den påstådda rättsstridiga karaktären på de frågor som ställts, trots att det inom den frist

som föreskrivs i artikel 230 EG inte har väckt en talan mot beslutet av den 6 oktober 1997 som kunnat tas upp till prövning (se, i detta hänseende, beslutet i det ovan i punkt 7 omnämnda målet Dalmine mot kommissionen, i vilket den talan som Dalmine väckt mot nämnda beslut av den 6 oktober 1997 avvisats), är det tillräckligt att påpeka att det ifrågasatta beslutet endast kan anses vara behäftat med en rättsstridighet i detta hänseende om åtgärden eller de frågor som utgör föremålet för beslutet av den 6 oktober 1997 har lett sökanden till att erkänna förekomsten av de överträdelser som fastställts i det ifrågasatta beslutet, i den mening som avses i domen i det ovan i punkt 40 omnämnda målet Orkem mot kommissionen. Även om kommissionen ställde en lång serie frågor i sin ursprungliga begäran av den 22 april 1997, avsåg de frågor som kommissionen ställde till Dalmine i beslutet av den 6 oktober 1997 enbart att handlingar och uppgifter av rent saklig karaktär skulle inges och de var således inte av den arten att de skulle kunna leda detta företag till att erkänna förekomsten av en överträdelse.

48 Vad gäller de frågor som ställts till de argentinska bolagen Techint Group och Siderca, vilka solidariskt med Dalmine erhållit hotet om vite på grund av att dessa tre bolag tillsammans utgjorde samma företag (skäl 13 och artikel 2 andra stycket i beslutet av den 6 oktober 1997), är det riktigt att den sista strecksatsen i fråga 2, som ställts till dessa bolag ytterligare en gång i beslutet av den 6 oktober 1997, och som återfinns i en bilaga till detta, motsvarar sista strecksatsen i frågorna 1.6, 1.7 och 2.3 som ställts till Mannesmann med stöd av ett beslut av den 15 maj 1998, samt att förstainstansrätten på grundval av domen i det ovan i punkt 40 omnämnda målet Orkem mot kommissionen ogiltigförklarat nämnda strecksats i sin dom i det ovan i punkt 8 omnämnda målet Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen.

49 Bortsett från att kommissionen inte direkt begärde att Dalmine i egenskap av juridisk person skulle inge dessa uppgifter, skall det emellertid påpekas att denna strecksats i frågan endast hänför sig till förhållandet mellan de europeiska och de latinamerikanska tillverkarna, vilket utgjorde en del av det avtal som åberopats i meddelandet om anmärkningar men som inte har bedömts i det ifrågasatta beslutet.

50 Mot denna bakgrund kan det konstateras att denna del av kommissionens beslut av den 6 oktober 1997 inte har kunnat leda Dalmine till att erkänna förekomsten av den

överträdelse som består av det i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet fastställda avtal som ingåtts mellan de japanska tillverkarna och européerna om uppdelning av marknader. Även om det antas att kommissionen skulle ha agerat rättsstridigt i detta hänseende, har denna rättsstridighet inte haft den minsta inverkan på innehållet i det ifrågasatta beslutet och detta beslut kan således inte anses vara behäftat med någon rättsstridighet.

51 Av det föregående följer att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

Huruvida det råder överensstämmelse mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet vad gäller den åberopade bevisningen

Parternas argument

52 Dalmine har erinrat om att det ankommer på kommissionen att till det företag som kritiserats översända samtliga handlingar på vilka den grundar sina anmärkningar (*trettonde årsrapporten om konkurrenspolitiken*, s. 113 och s. 114). I förevarande fall har kommissionen såväl i meddelandet om anmärkningar som i det ifrågasatta beslutet hänvisat till bevishandlingar som är till sökandens nackdel men som inte bilagts nämnda meddelande om anmärkningar.

53 Följande handlingar har inte bilagts meddelandet om anmärkningar:

— Ett telefaxmeddelande från Sumitomo av den 12 januari 1990 till vilket det hänvisas i punkt 70 i meddelandet om anmärkningar, som återfinns på sidan 4785 i kommissionens akt och som omnämns i skäl 71 i det ifrågasatta beslutet.

— En rapport från Vallourec från år 1994 till vilken det hänvisas i punkt 119 i meddelandet om anmärkningar, som återfinns på sidan 14617 i kommissionens akt och som omnämns i skäl 92 i det ifrågasatta beslutet.

54 Dessutom nämns i det ifrågasatta beslutet vissa handlingar som trots att de bilagts meddelandet om anmärkningar inte omnämndes i nämnda meddelande. Det rör sig om protokoll från förhör med Benelli, Jachia och Ciocca av den 2, den 5 och den 8 juni 1995, den 6 september 1995 respektive den 21 februari 1996 (som återfinns på sidan 8220 b i akten och som omnämns i skäl 54 i det ifrågasatta beslutet).

55 Denna attityd från kommissionens sida har väsentligt försvårat Dalmines undersökning av den bevisning som lagts företaget till last. I det ifrågasatta beslutet hänvisades till handlingarna under deras diarienummer, medan meddelandet om anmärkningar och akten som sökandena kunde granska i kommissionens lokaler hade organiserats med en annan metod. Kommissionen har således på ett oåterkalleligt sätt åsidosatt rätten till försvar, vilket i sig motiverar en ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet. I andra hand anser Dalmine att de bevishandlingar som lagts detta företag till last i förevarande fall skall avlägsnas från handlingarna i målet och att frågan huruvida det ifrågasatta beslutet är rättsenligt skall bedömas utan att dessa handlingar beaktas (förstainstansrättens dom av den 29 juni 1995 i mål T-30/91, Solvay mot kommissionen, REG 1995, s. II-1775, punkt 98).

56 Kommissionen har påpekat att Dalmine den 3 mars 1999 gavs tillfälle att undersöka samtliga handlingar som omnämnts i meddelandet om anmärkningar och dess bilagor i samband med att det fick tillgång till handlingarna i ärendet. Av denna anledning är det uteslutet att rätten till försvar har åsidosatts (domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 144).

57 Kommissionen har angivit att denna handling som återfinns på sidan 8220 b i den administrativa akten omnämns i punkt 46 i meddelandet om anmärkningar.

58 Slutligen kan de handlingar som bilagts meddelandet om anmärkningar men som inte omnämnts i detta meddelande "endast göras gällande mot sökanden i [det ifrågasatta] beslutet, om meddelandet om anmärkningar gav sökandena en rimlig möjlighet att räkna ut vilka slutsatser kommissionen [ämnade] dra av handlingarna" (domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 323).

Förstainstansrättens bedömning

59 För att ge berörda företag och företagssammanslutningar tillfälle att försvara sig mot de anmärkningar som framställts mot dem i meddelandet om anmärkningar, är kommissionen skyldig att ge dem tillgång till hela akten i utredningen, med undantag av sådana handlingar som rör andra företags affärshemligheter, annan konfidentiell information och kommissionens interna handlingar (domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 144).

60 Den omständigheten att en handling nämns i meddelandet om anmärkningar utan att ha bilagts detsamma, utgör i princip inte ett åsidosättande av rätten till försvar så länge som mottagarna av nämnda meddelande hade tillgång till handlingen innan de var skyldiga att besvara meddelandet.

61 Vad gäller de två handlingar som i förevarande fall omnämnts i meddelandet om anmärkningar utan att ha bilagts detsamma, har kommissionen, utan att Dalmine har bestridit detta, gjort gällande att nämnda företag givits tillgång till dessa handlingar den 3 mars 1999.

62 Vad gäller argumentet att det sätt som tillgången till handlingarna i målet organiserats gjort det svårt att identifiera de två handlingarna i fråga, räcker det att påpeka att denna påstådda svårighet inte har påverkat Dalmines möjligheter till försvar i förevarande fall eftersom det i sin replik har medgivit att det hade kunnat ta del av dem när företaget hade tillgång till kommissionens akt.

63 Under alla omständigheter har de båda handlingarna i fråga såväl i meddelandet om anmärkningar som i det ifrågasatta beslutet snarare åberopats för att beskriva den allmänna bakgrunden än den specifika arten av de överträdelser som fastställts i det ifrågasatta beslutet, vilket innebär att den omständigheten att hänvisningarna till respektive handling inte tagits med i det ifrågasatta beslutet inte påverkade grunderna för beslutet. Faxet från Sumitomo av den 12 januari 1990 omnämns i den del som innehåller en beskrivning av Europa-Japan-klubben, vilken förekommer i de båda handlingarna, och hänför sig till de "speciella marknaderna", det vill säga marknaderna i tredje land. Vad det gäller Vallourecs rapport från år 1994 nämns den kortfattat i en fotnot (fotnot 65 i meddelandet om anmärkningar och fotnot 30 i det ifrågasatta beslutet) i syfte att bekräfta det förhållande, som inte bestridits av Dalmine, att "Valtubes (dotterbolag till Vallourec) [den 22 februari 1994 övertog] kontrollen över [Corus] anläggningar i Skottland, specialiserade på värmebehandling och VAM-gängskarvar. Företaget Tubular Industries Scotland Limited (TISL) grundades, som är marknadsledande i Nordsjöområdet i fråga om försäljning av rör med gängskarvar av premium- eller standardtyp".

64 Vad gäller de handlingar som trots att de bilagts meddelandet om anmärkningar inte omnämnts i detta meddelande, det vill säga protokollen från förhören med Benelli, Jachia och Ciocca, är det tillräckligt att framhålla att det i såväl meddelandet om anmärkningar som i det ifrågasatta beslutet hänvisas till de uttalanden som gjorts av "flera ledande företrädare för Dalmine"(se punkt 46 i meddelandet om anmärkningar och skäl 54 i det ifrågasatta beslutet), varvid endast Biasizzos uttalande citerades i sin helhet (se punkt 58 i meddelandet om anmärkningar och skäl 64 i det ifrågasatta beslutet). Förstainstansrätten framhåller således att kommissionen hänvisade till dessa handlingar i meddelandet om anmärkningar och anser, mot bakgrund av kommissionens tillämpning av denna bevisning längre fram i det ifrågasatta beslutet, att dessa hänvisningar i förevarande fall var tillräckliga för att Dalmine skulle kunna försvara sig i detta hänseende under det administrativa förfarandet.

65 Mot denna bakgrund kan talan inte bifallas på förevarande grund.

Huruvida vissa bevishandlingar kan upptas till prövning

66 Dalmine har gjort gällande att kommissionen har åberopat vissa handlingar gentemot detta företag såsom bevishandlingar i strid med rätten till försvar. Dalmine

anser att detta rättsstridiga användande av dessa bevishandlingar borde medföra att det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras. I andra hand anser Dalmine att dessa handlingar skall avlägsnas från handlingarna i målet och att frågan huruvida det ifrågasatta beslutet är rättsenligt skall bedömas utan att dessa handlingar beaktas.

Handlingen med fördelningstal

— Parternas argument

67 Sökanden anser att handlingen med fördelningstal inte kan upptas som bevisning för att styrka de överträdelser som fastställts i artiklarna 1 och 2 i det ifrågasatta beslutet, eftersom kommissionen inte har avslöjat identiteten på den som upprättat handlingen. Med hänsyn till att sådana uppgifter saknas är dess tillförlitlighet och bevisvärde av tvivelaktig karaktär.

68 Dessutom kan man av skäl 85 i det ifrågasatta beslutet ledas att tro att upphovsmannen till ovannämnda handling inte var närvarande vid mötet i Tokyo den 5 november 1993, trots att denna handling har åberopats som bevis för att avtalet om skyddande av marknaderna skulle ha ingåtts vid detta tillfälle. Under dessa omständigheter anser Dalmine att det inte har möjlighet att försvara sig mot denna bevishandling.

69 Kommissionen har genmält att det inte är nödvändigt att ha kännedom om den persons identitet som överlämnat handlingen med fördelningstal till kommissionen för att sökanden skall kunna utöva rätten till försvar.

70 Kommissionen har vidare erinrat om att den inte är skyldig att avslöja identiteten på sina uppgiftslämnare. Kommissionen har härvid hänvisat till punkt II A i kommissionens meddelande 97/C 23/03 om interna förfaranderegler för behandling av förfrågningar om tillgång till handlingar enligt artiklarna [81] och [82] i EG-fördraget, av artiklarna 65 och 66 i Parisfördraget och av rådets förordning (EEG) nr 4064/89 (EGT C 23, 1997, s. 3) (nedan kallat meddelandet om tillgång till handlingar).

71 Dessutom stöds innehållet i handlingen med fördelningstal av flera bevishandlingar som förekommer i ärendet, bland annat av dem som uppräknas i skälen 121 och 122 i det ifrågasatta beslutet.

— Förstainstansrättens bedömning

72 Principen om fri bevisprövning dominerar i gemenskapsrätten och det enda relevanta kriteriet för att värdera den förebringade bevisningen utgörs av dess trovärdighet (domaren B. Vesterdorfs, tillförordnad generaladvokat, förslag till avgörande inför förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-1/89, Rhône-Poulenc mot kommissionen, REG 1991, s. II-867, s. II-869; se även, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 23 mars 2000 i de förenade målen C-310/98 och C-406/98, Met-Trans och Sagpol, REG 2000, s. I-1797, punkt 29, och förstainstansrättens dom av den 7 november 2002 i de förenade målen T-141/99, T-142/99, T-150/99 och T-151/99, Vela och Tecnagrind mot kommissionen, REG 2002, s. II-4547, punkt 223). Dessutom kan det vara nödvändigt för kommissionen att skydda uppgiftslämnarnas identitet (se, för ett motsvarande synsätt, domstolens dom av den 7 november 1985 i mål 145/83, Adams mot kommissionen, REG 1985, s. 3539, punkt 34; svensk specialutgåva, volym 8, s. 327) och denna omständighet är inte tillräcklig för att kommissionen skall tvingas avstå från tillgänglig bevisning.

73 Även om Dalmines argument följaktligen kan vara relevanta för att bedöma trovärdigheten och därigenom bevisvärdet av handlingen med fördelningstal, saknas det skäl att anse att denna bevisning inte kan prövas och att den därvid skall avlägsnas från handlingarna i målet.

Protokollen från förhör med Dalmines tidigare företagsledare

— Parternas argument

74 Dalmine har ifrågasatt användandet av uttalanden som gjorts av vissa av detta företags tidigare företagsledare till åklagaren i Bergamo (Italien) inom ramen för ett straffrättsligt förfarande.

75 För det första har kommissionen allvarligt åsidosatt rätten till försvar genom att inte i god tid underrätta Dalmine om att den förfogade över sekretessbelagda uttalanden. Sedan kommissionen den 16 januari 1996 hade begärt att autorità garante della Concorrenza e del Mercato (den nationella konkurrensmyndigheten i Italien, nedan kallad konkurrensmyndigheten) skulle översända dessa handlingar, väntade kommissionen tre år innan den överförde dessa handlingar till Dalmine tillsammans med meddelandet om anmärkningar. Eftersom Dalmine hölls ovetande om den potentiella användningen av dessa handlingar, anser detta företag att det fråntagits möjligheten att försvara sig.

76 För det andra har Dalmine kritiserat kommissionen för en allvarlig överträdelse av förfaranderegleria genom att använda uttalanden som gjorts i ett straffrättsligt förfarande som helt saknade samband med den undersökning som kommissionen ledde. Kommissionen har inte rätt att åberopa dessa uttalanden i andra sammanhang än i dem som rör det ärende i vilket de upptogs.

77 Vid förhandlingen påpekade Dalmine härvidlag att domstolen enligt fast rättspraxis, bland annat i dom av den 16 juli 1992 i mål C-67/91, Asociación Española de Banca Privada m.fl., kallat spanska banker (REG 1992, s. I-4785; svensk specialutgåva, volym 13, s. I-87), punkterna 35 och följande, slagit fast att ett företags rätt till tystnadsplikt och rätt till försvar åsidosätts om en nationell myndighet i ett nationellt

förfarande åberopar bevisning till detta företags nackdel som inhämtats under en utredning som haft ett annat ändamål än nämnda förfarande. I förevarande fall skall denna princip tillämpas analogt, eftersom kommissionen har åberopat bevisning som inhämtats inom ramen för en nationell brottsutredning.

78 För det tredje medför det sammanhang i vilket de tidigare företagsledarna gjorde dessa uttalanden, nämligen i syfte att försvara sig mot korruptionsanklagelser, att bevisvärdet av dessa uttalanden kan ifrågasättas. Eftersom personer i denna situation, till skillnad från vittnen, inte är skyldiga att säga sanningen, är deras uttalanden angående förekomsten av en rättsstridig konkurrensbegränsande samverkan varken trovärdiga eller välgrundade.

79 Kommissionen har bestridit dessa påståenden.

80 Kommissionen har för det första erinrat om att den på ett rättsenligt sätt erhållit de berörda protokollen med den nationella konkurrensmyndighetens godkännande och med uttryckligt tillstånd från den behöriga åklagaren (bilaga 15 till meddelandet om anmärkningar, sidan 8220 b 1, och bilaga 1). Dalmine saknar i detta hänseende en rättslig grund som ger företaget rätt att bli informerat om att kommissionen förfogade över dessa protokoll innan meddelandet om anmärkningar skickades. Även om det förelåg en sådan rätt, skulle ett åsidosättande av densamma under alla omständigheter inte påverka rätten till försvar.

81 Kommissionen har vid förhandlingen gjort gällande att protokollen avseende de uttalanden som gjorts av tidigare företagsledare för Dalmine inför en italiensk åklagare hade skickats till kommissionen från den nationella konkurrensmyndigheten som i sin tur hade erhållit dem från åklagarmyndigheten. De italienska myndigheternas överförande av dessa protokoll var fullt rättsenligt och kommissionens tillämpning av dem var således inte rättsstridig.

82 Kommissionen anser slutligen att de ifrågavarande protokollen innehåller indicier som, tillsammans med de uppgifter som kommissionen erhållit från andra håll, har bevisvärde.

— Förstainstansrättens bedömning

83 Förstainstansrätten konstaterar för det första att Dalmine, såsom kommissionen med rätta har påpekat, saknar en rättslig grund som ger det rätt att innan det erhåller meddelandet om anmärkningar bli informerat om att kommissionen förfogar över protokoll avseende uttalanden som gjorts av vissa tidigare företagsledare inför åklagaren i Bergamo. Förstainstansrätten anser nämligen att i det skede då kommissionen begär upplysningar från de företag som den misstänker har deltagit i en överträdelse, är den inte skyldig att meddela dem om vilken bevisning den redan förfogar över. Överlämnandet av denna information skulle i förekommande fall kunna äventyra effektiviteten av kommissionens undersökning, eftersom det skulle göra det möjligt för de berörda företagen att fastställa vilken information som redan är känd av kommissionen och därigenom vilken information som de fortfarande kan dölja för denna.

84 Vad gäller Dalmines argument angående påstådda överträdelser av förfaranderegleerna som grundas på en analog tillämpning av domstolens rättspraxis, bland annat domen i det ovan i punkt 77 omnämnda målet spanska banker, framhåller förstainstansrätten att denna rättspraxis berör de nationella myndigheternas tillämpning av uppgifter som inhämtats av kommissionen med tillämpning av artikel 11 i förordning nr 17. Denna situation regleras uttryckligen i artikel 20 i förordning nr 17.

85 Det framgår av lydelsen i artikel 20 i förordning nr 17 samt av nämnda rättspraxis att frågan huruvida kommissionens överlämnande av uppgifter som inhämtats med tillämpning av förordning nr 17 till en nationell myndighet var rättsenligt och frågan huruvida förbudet för den sistnämnda myndigheten att direkt använda dessa uppgifter som bevisning är rättsenligt, omfattas av gemenskapsrätten.

86 Frågan huruvida det är rättsenligt av en nationell åklagare eller behöriga nationella konkurrensmyndigheter att vidarebefordra uppgifter till kommissionen som inhämtats med tillämpning av nationell straffrätt och frågan huruvida kommissionen senare kan använda dessa uppgifter omfattas däremot i princip av den nationella rätt som är tillämplig på de undersökningar som nämnda nationella myndigheter genomför, samt, för det fall det är fråga om en rättsprocess, av den nationella domstolens behörighet. I en talan som väcks enligt artikel 230 EG, är gemenskapsdomstolen inte behörig att avgöra om en åtgärd som vidtagits av en nationell myndighet är rättsenlig (se, analogt, domstolens dom av den 3 december 1992 i mål C-97/91, Oleificio Borelli mot kommissionen, REG 1992, s. I-6313, punkt 9, svensk specialutgåva, volym 13, och förstainstansrättens dom av den 15 december 1999 i mål T-22/97, Kesko mot kommissionen, REG 1999, sidan II-3775, punkt 83).

87 I förevarande fall har Dalmine endast påpekat att föremålet för den undersökning i vilken uttalandena i fråga gjordes skiljer sig från föremålet för den undersökning som kommissionen genomförde. Det framgår inte av dessa argument huruvida frågan om det var rättsenligt att överföra de ifrågavarande protokollen till gemenskapsnivå och använda dem där, anhängiggjorts vid en behörig italiensk domstol. Dalmine har under alla förhållanden inte anfört några omständigheter som skulle kunna visa att en sådan användning stred mot tillämpliga bestämmelser i italiensk rätt.

88 Förstainstansrätten framhåller dessutom att den rättspraxis som åberopats av Dalmine grundar sig på behovet att, såvitt avser företagens rätt till försvar och iakttagande av affärshemligheter, skydda de företag som lämnar sådana uppgifter som kommissionen begärt med tillämpning av artikel 11 i förordning nr 17 inom ramen för en specifik undersökning vars syfte företagen känner till (domen i det ovan i punkt 77 omnämnda målet spanska banker, punkterna 36–38). I förevarande fall hänför sig emellertid protokollen i fråga till uttalanden som tidigare företagsledare för Dalmine gjort såsom privatpersoner och inte såsom företrädare för detta företag.

89 Förstainstansrätten konstaterar att kommissionens användning av denna bevisning mot Dalmine varken åsidosätter dess rätt till försvar eller dess rätt till iakttagande av affärshemligheter, och det åsidosätter inte heller skyddet för privatlivet såvitt avser de personer som gjort uttalandena, eftersom dessa inte på något sätt är inblandade i detta förfarande.

90 Dalmines argument berör dessutom endast trovärdigheten och därigenom bevisvärdet av de vittnesuppgifter som dess företagsledare lämnat och de berör inte frågan huruvida dessa uppgifter kan prövas i detta förfarande. Dessa argument är således inte relevanta som stöd för förevarande grund.

91 Mot bakgrund av det föregående kan talan inte bifallas på denna grund.

Huruvida kommissionens beslut av den 25 november 1994 att genomföra en undersökning var rättsenligt

Parternas argument

92 Dalmine har ifrågasatt rättsenligheten av kommissionens beslut av den 25 november 1994 ,som antagits med stöd av artikel 14.3 i förordning nr 17 och som var riktat till detta företag. Kommissionen beslutade härigenom att genomföra undersökningar vid vissa företag angående förekomsten av konkurrensbegränsande samverkan i strid med artikel 81 EG eller artikel 53 i EES-avtalet. Kommissionen har gentemot Dalmine använt vissa handlingar som beslagtagits i samband med de undersökningar som genomfördes på grundval av detta beslut.

93 Förevarande grund är uppdelad i två delar.

94 Dalmine anser för det första att kommissionen genom beslutet av den 5 november 1994 på ett rättsstridigt sätt har utvidgat området för den undersökning inom ramen för vilken Eftas övervakningsmyndighet hade begärt att kommissionen skulle samarbeta. Dalmine har erinrat om att Eftas övervakningsmyndighet i en skrivelse av den 17 november 1994 begärde att kommissionen skulle utföra vissa undersökningar beträffande eventuella överträdelser av artikel 56 i EES-avtalet avseende

stålrör som används av den petroleumindustri som bedriver offshoreverksamhet i Norge. Dalmine har framhållit att det i denna begäran inte nämndes något om förekomsten av överträdelser av gemenskapens konkurrensregler.

95 Dalmine har gjort gällande att kommissionen är skyldig att begränsa sin undersökning till vad som angivits i begäran från Eftas övervakningsmyndighet till dess att den sistnämnda har fastställt dels att det inte föreligger någon överträdelse av EES-avtalet och dels att det eventuellt föreligger en påverkan på handeln inom gemenskapen. Inte desto mindre beslutade kommissionen den 25 november 1994 att utsträcka sin undersökning till att omfatta förekomsten av överträdelser av artikel 81 EG. Dalmine har hävdat att detta beslut innebär ett åsidosättande av rätten till försvar, att det utgör maktmissbruk och att det strider mot de förfaranderegler som anges i artikel 8.3 i protokoll 23 till EES-avtalet.

96 För det andra har Dalmine kritiserat kommissionen för att den inte till detta företag skickade beslutet av den 25 november 1994. Dalmine har gjort gällande att Eftas övervakningsmyndighet i sin skrivelse av den 17 november 1994 informerade kommissionen om att den misstänkte att Dalmine deltagit i en konkurrensbegränsande samverkan på den norska marknaden. Trots detta underlät kommissionen att innefatta Dalmine bland de företag som erhöll beslutet av den 25 november 1994.

97 Denna underlåtelse har nämligen inneburit ett åsidosättande av Dalmines rätt till försvar. Detta företag anser att kommissionen borde ha uppmärksammat det på att dess beteende eventuellt var rättsstridigt från och med den 25 november 1994. En person mot vilken en misstanke riktas har nämligen en rätt att bli informerad om det. Trots att kommissionen den 13 februari 1997 genomförde de första undersökningarna hos Dalmine, väntade kommissionen inte desto mindre till den 11 maj 1999 innan den översände vissa handlingar som den haft i sin besittning sedan december 1994.

98 Dessutom anser Dalmine att en sådan underlåtelse är diskriminerande. Dalmine har påpekat att för det fall kommissionen hade skickat beslutet av den 25 november 1994 till detta företag, skulle det i likhet med övriga mottagare av detta beslut ha kunnat upphöra med det kritiserade beteendet.

99 Dalmine anses således att det ifrågasatta beslutet bör ogiltigförklaras. I andra hand bör de handlingar som översänts av Eftas övervakningsmyndighet till kommissionen avlägsnas från handlingarna i målet, och bedömningen av huruvida det ifrågasatta beslutet är rättsenligt bör göras utan att dessa handlingar beaktas. Slutligen anser Dalmine att det datum då överträdelsen upphörde bör fastställas till den 25 november 1994, vilket var det datum då kommissionen borde ha informerat detta företag om att det förelåg misstankar mot det.

100 Kommissionen har bestridit dessa anmärkningar.

101 För det första har kommissionen tillbakavisat påståendena att dess undersökningsbefogenheter skulle vara begränsade av lydelsen i en begäran från Eftas övervakningsmyndighet. Kommissionen har erinrat om att den kan inleda undersökningar ex officio. Kommissionen anser att den kan agera ex officio i än högre grad när den har erhållit upplysningar från Eftas övervakningsmyndighet. Sistnämnda myndighet har inte möjlighet att hindra eller begränsa denna befogenhet. När kommissionen beslutat inleda en undersökning kan den inte veta om resultatet av densamma kommer att vara relevant i förhållande till artikel 53 i EES-avtalet eller artikel 81 EG, vilka är de bestämmelser som är tillämpliga när en konkurrensbegränsande samverkan mellan företag påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

102 För det andra har kommissionen gjort gällande att Dalmines förhållanden skiljde sig från förhållandena för mottagarna av beslutet av den 25 november 1994. När det framkom att Dalmine var inblandat i en konkurrensbegränsande samverkan, beslutade kommissionen att göra en undersökning hos detta företag och gav det då tillgång till handlingarna i ärendet.

Förstainstansrättens bedömning

103 Vad gäller de av Dalmines argument som hänför sig till den första delen av denna grund, vilken avser att kommissionen på ett rättsstridigt sätt har utsträckt området

för den undersökning som Eftas övervakningsmyndighet hade begärt att kommissionen skulle samarbeta i, erinrar förstainstansrätten för det första om att domstolen i yttrande 1/92 av den 10 april 1992 (REG 1992, s. I-2821; svensk specialutgåva, volym 12, s. I-41) förklarade att de bestämmelser i EES-avtalet som skulle bedömas, bland annat artikel 56 angående kompetensfördelningen på konkurrensområdet mellan Eftas övervakningsmyndighet och kommissionen, var förenliga med EG-fördraget.

104 För att komma till denna slutsats vad gäller artikel 56 i EES-avtalet, framhöll domstolen särskilt i punkterna 40 och 41 i nämnda yttranden att gemenskapens behörighet att ingå internationella avtal på konkurrensområdet nödvändigtvis innebär att gemenskapen kan godta avtalsbestämmelser om fördelningen av de avtalsslutande parternas behörighet på konkurrensområdet, förutsatt att dessa bestämmelser inte innebär att den behörighet som gemenskapen och dess institutioner har enligt fördraget ändrar karaktär.

105 Det följer således av yttrande 1/92 att artikel 56 i EES-avtalet inte medför att gemenskapens behörighet på konkurrensområdet enligt EG-fördraget ändrar karaktär.

106 I detta hänseende framgår det såväl av lydelsen i artikel 56 i EES-avtalet i sig som av den detaljerade beskrivning av denna bestämmelse som återfinns i den inledande delen av yttrande 1/92, som avser "sammanfattningen av kommissionens begäran", att samtliga ärenden som omfattas av gemenskapens behörighet på konkurrensområdet innan EES-avtalet trädde i kraft fortsätter att omfattas av kommissionens exklusiva behörighet efter det att det har trätt i kraft. Samtliga ärenden där handeln mellan medlemsstaterna påverkas fortsätter att omfattas av kommissionens behörighet, oberoende av om handeln mellan gemenskapen och Eftas medlemsstater, och/eller handeln mellan Eftas medlemsstater sinsemellan, påverkas.

107 Mot bakgrund av det föregående konstaterar förstainstansrätten att bestämmelserna i EES-avtalet inte kan tolkas på ett sådant sätt att kommissionen ens tillfälligt fråntas sin behörighet att tillämpa artikel 81 EG på ett konkurrensbegränsande avtal som påverkar handeln mellan gemenskapens medlemsstater.

108 Det kan således i förevarande fall konstateras att kommissionen i sitt beslut av den 25 november 1994 att inleda en undersökning inom stålrörssektorn bland annat åberopade artikel 81 EG och förordning nr 17 som rättslig grund. Inom ramen för denna undersökning utövade kommissionen de befogenheter som den tilldelats enligt förordning nr 17 för att inhämta den bevisning som åberopats i det ifrågasatta beslutet. I artiklarna 1 och 2 i det ifrågasatta beslutet beivrade den slutligen de rättsstridiga avtalen enbart med stöd av artikel 81 EG.

109 Av det föregående följer att den första delen av förevarande grund inte kan godtas.

110 Vad gäller den andra delen av förevarande grund konstaterar förstainstansrätten att det enligt gemenskapsrätten inte finns någon rätt att bli informerad om det skede i vilket ett administrativt förfarande befinner sig innan meddelandet om anmärkningar formellt har avgetts. Om Dalmines ståndpunkt godtogs, skulle det leda till att man skapade en rätt att bli informerad om att det pågår en undersökning så fort det föreligger misstanke mot ett företag. Ett sådant förfarande skulle på ett allvarligt sätt hindra kommissionens arbete.

111 Vad gäller det argument som avser en påstådd diskriminering i form av att Dalmine inte givits tillfälle att upphöra med de överträdelser som det senare kritiserades för, konstaterar förstainstansrätten att kommissionen fastställde att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet endast förelåg fram till den 1 januari 1995 (se nedan punkt 317 och följande punkter, samt förstainstansrättens dom, som meddelats denna dag i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-78, och i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, REG 2004, s. II-2223).

Med hänsyn till att undersökningarna ägde rum den 1 och den 2 december 1994 i lokalerna hos de företag till vilka beslutet av den 25 november 1994 riktade sig (se skäl 1 i det ifrågasatta beslutet), konstaterar förstainstansrätten att Dalmine informerades om förekomsten av en undersökning först en månad innan den överträdelseperiod som fastställts beträffande detta företag upphörde, eller till och med efter det att denna period hade upphört om man beaktar den tid som överträdelsen pågick i enlighet med vad som fastställts i ovannämnda domar.

112 Även om det mot denna bakgrund antas att Dalmine omedelbart skulle ha beslutat att upphöra med sitt rättsstridiga beteende, skulle det ha varit omöjligt för detta företag att få verkan av det konkurrensbegränsande avtalet om uppdelning av marknaderna att upphöra före slutet av överträdelseperioden och därigenom kunna korta ner längden på denna period. Dalmines argument saknar således verkan vad gäller den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet.

113 Vad gäller den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, är det tillräckligt att konstatera att Dalmine och Vallourec upphörde att tillämpa sina leveransavtal först från och med erhållandet av meddelandet om anmärkningar i januari 1999, trots att den första undersökningen ägde rum i Dalmines lokaler i februari 1997. Förstainstansrätten konstaterar att eftersom Dalmine inte vidtog några åtgärder för att få det beteende som denna överträdelse bestod i att upphöra i februari 1997, saknas det anledning att tro att det skulle ha gjort så till följd av en eventuell undersökning i december 1994.

114 Av det ovanstående följer att talan inte kan vinna bifall på förevarande grund.

Tillgång till handlingarna i ärendet

Parternas argument

115 Dalmine har hävdat att det inte erhållit tillgång till samtliga handlingar i ärendet. Kommissionen har trots dess begäran vägrat att låta detta företag få del av de

handlingar som överförts från Eftas övervakningsmyndighet. Kommissionen har endast anfört att dessa handlingar var interna utan att lämna några andra förklaringar eller granska deras innehåll. I synnerhet har kommissionen underlåtit att i enlighet med de krav som uppställs i fotnot 19 i meddelandet om tillgång till handlingar göra en åtskillnad mellan de handlingar som innehåller bedömningar av Eftas övervakningsmyndighet och de handlingar som har inhämtats av denna myndighet. Dalmine anser således att det hindrats från att få tillgång till vissa handlingar som talar till dess nackdel och som kan ingå i ärendet från Eftas övervakningsmyndighet.

116 Dalmine har dessutom kritiserat kommissionen för att inte, såvitt avser hela akten, ha angivit vilka handlingar som erhölls i samband med den undersökning som beslutades den 25 november 1994, trots att det rörde sig om handlingar som talade till sökandens nackdel (skäl 53 i det ifrågasatta beslutet).

117 Kommissionen har besvarat dessa anmärkningar genom att göra gällande att den inte är skyldig att under det administrativa förfarandet ge parterna tillgång till sådana handlingar som inte ingår i akten i utredningen och som den inte har för avsikt att använda som bevis mot de berörda parterna i det slutliga beslutet (domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 383). Dessutom har kommissionen erinrat om att den inte är skyldig att ge tillgång till interna handlingar under det administrativa förfarandet.

Förstainstansrättens bedömning

118 Punkt II A 2 i meddelandet om tillgång till handlingar har följande lydelse:

"I syfte att förenkla och effektivisera administrationen kommer interna handlingar hädanefter att samlas i samlingen för interna handlingar angående ärenden som undersöks (icke tillgängliga), som omfattar alla interna handlingar i kronologisk

ordning. Denna klassificering sker under övervakning av förhörsombudet som, i den mån det är nödvändigt, kan intyga att de dokument som finns med där verkligen är interna handlingar.

De interna handlingarna omfattar bl.a.

...

c) skriftväxling med andra myndigheter ([19]) om ett ärende,

..."

119 I fotnot nr 19 i meddelandet om tillgång till handlingar görs följande precisering:

"Det är lämpligt att skydda den konfidentiella karaktären hos de handlingar som härrör från myndigheter. Denna regel gäller inte bara behöriga konkurrensmyndigheters handlingar, utan även dem från andra myndigheter, såväl i medlemsstater som i tredje land ... Man bör emellertid skilja mellan bedömningar eller kommentarer från dessa övriga myndigheter, för vilka det finns ett absolut skydd, och de konkreta dokument som de har framlagt och vilka inte alltid ... omfatta[s] av undantagsbestämmelsen ..."

120 Det skall framhållas att det följer av lydelsen i punkt II A 2 i meddelandet om tillgång till handlingar att den undersökning som förhörsombudet genomför för att fastställa huruvida handlingar som återfinns i ärendet utgör interna handlingar, inte utgör ett systematiskt steg i det administrativa förfarandet. Mot bakgrund av att förhörsombudet enligt ordalydelsen i nämnda punkt "kan" genomföra en sådan undersökning" i den mån det är nödvändigt", anser förstainstansrätten, för det fall det inte ifrågasätts eller, som i förevarande fall, inte längre ifrågasätts att vissa handlingar utgör "interna handlingar", att det inte är nödvändigt att förhörsombudet genomför en undersökning. Det ankom dessutom på Dalmine att begära att förhörsombudet skulle undersöka huruvida de handlingar som kvalificerats som interna handlingar och som översänds till kommissionen från Eftas övervakningsmyndighet, verkligen utgjorde interna handlingar.

121 Som svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten, som syftade till att all korrespondens mellan kommissionen och Dalmine angående tillgången till interna handlingar skulle inges, har båda parterna ingivit en skrivelse från Dalmine av den 7 juni 1999. I denna skrivelse har Dalmine bland annat hävdat att den inte kunde identifiera de handlingar som inhämtats av Eftas övervakningsmyndighet och som därefter översänts till kommissionen. Dalmine begärde att kommissionen skulle översända denna bevisning för att nämnda företag skulle få tillgång till samtliga handlingar i detta ärende. Dalmine begärde inte i skrivelsen av den 7 juni 1999 att förhörsombudet skulle undersöka huruvida de handlingar som kommissionen hade översänt verkligen var interna.

122 Kommissionen har dessutom ingivit en skrivelse av den 11 maj 1999 som den skickat till Dalmine såsom följebrev i samband med översändandet av det beslut som antagits av Eftas övervakningsmyndighet den 25 november 1994 angående begäran om att kommissionen skulle företa undersökningar på gemenskapens territorium i enlighet med artikel 8.3 i protokoll nr 23 till EES-avtalet samt de beslut som antagits av kommissionen för att faktiskt genomföra dessa undersökningar i enlighet med artikel 14.3 i förordning nr 17.

123 Som svar på en annan fråga från förstainstansrätten har kommissionen preciserat att de handlingar som den erhöll från Eftas övervakningsmyndighet fogades till den

administrativa akten och återfinns på sidorna 1–350 i denna akt under rubriken "interna handlingar som inte kan skickas till parterna". Av målet framgår att Dalmine liksom de övriga mottagarna av meddelandet om anmärkningar fick tillgång till kommissionens administrativa akt under perioden 11 februari–20 april 1999. Härav följer att eftersom Dalmine kunde konstatera att det fanns 350 sidor interna handlingar som kommissionen vägrade att ge tillgång till, kan Dalmine inte göra gällande att det förhållandet att det inte begärde en kontroll av handlingarnas interna karaktär berodde på att det inte kände till deras existens.

124 Det förhållandet att dessa handlingar utgör handlingar som Eftas övervakningsmyndighet tidigare översänt till kommissionen, och inte kommissionens interna handlingar såsom Dalmine hade kunnat tro innan den erhöll skrivelsen av den 11 maj 1999, saknar relevans för bedömningen av förevarande grund. Det följer nämligen av lydelsen av fotnot 19 i meddelandet om tillgång till handlingar att interna handlingar som erhållits från andra offentliga myndigheter, såväl gemenskapsmyndigheter som nationella myndigheter, skall ges samma skydd som kommissionens interna handlingar.

125 Det skall under alla omständigheter framhållas att förstainstansrätten begärde att kommissionen inom ramen för en åtgärd för processledning skulle inge en förteckning över innehållet i sidorna 1–350 i dess administrativa akt. Det framgår nämligen av denna förteckning att samtliga de berörda handlingarna otvivelaktigt utgör interna handlingar, vilket under alla omständigheter innebär att det förhållandet att förhörsombudet inte kontrollerade handlingarna inte påverkade Dalmines möjligheter att försvara sig och därigenom inte heller innebar ett åsidosättande av dess rätt till försvar.

126 Vad slutligen gäller Dalmines anmärkning att det var omöjligt för det att identifiera de bevishandlingar som talar till dess nackdel och som inhämtats i samband med undersökningarna, är det tillräckligt att erinra om att Dalmine har haft tillgång till hela den administrativa akten. Eftersom det inte kan ifrågasättas att undersökningarna varit rättsenliga (se ovan punkterna 103–114), kunde Dalmines påstådda svårighet, om den antas vara riktig, inte påverka dess rätt till försvar. Bortsett från frågan huruvida åtkomsten av de ifrågavarande handlingarna var rättsenlig, har Dalmine inte angivit i vilken mån det sätt som handlingarna erhölls på har kunnat påverka dess rättigheter.

127 Mot bakgrund av det föregående kan talan inte bifallas på förevarande grund.

2. *Grunderna i sak*

Huruvida det föreligger en överflödig motivering i det ifrågasatta beslutet

Parternas argument

128 Dalmine har kritiserat kommissionen för att den i det ifrågasatta beslutet åberopade vissa omständigheter som trots att de saknar anknytning till de fastställda överträdelserna kan medföra skada för företaget. Dalmine har erinrat om att de konstateranden som rör den konkurrensbegränsande samverkan avseende marknaderna utanför gemenskapen samt avseende prisfastställelse (skälen 54–61, 70–77, 121 och 122 i det ifrågasatta beslutet) inte angivits till stöd för de överträdelser som avses i artiklarna 1 och 2 i det ifrågasatta beslutet. Dessa skäl är således överflödiga såvitt avser det ifrågasatta beslutet. Dalmine fruktar att dessa konstateranden senare kan användas som grund för utomstående företag som vill väcka skadeståndstalan.

129 Dalmine har påpekat att det i sitt svar på meddelandet om anmärkningar och vid förhandlingen har begärt att kommissionen i det ifrågasatta beslutet skulle ta bort alla andra hänvisningar till faktiska omständigheter förutom de som ligger till grund för de fastställda överträdelserna. Denna begäran syftade till att skydda Dalmine från krav som skulle kunna resas av tredje man. Kommissionen har inte besvarat denna begäran.

130 Till stöd för sina anmärkningar har Dalmine åberopat skyddet för affärshemligheter i enlighet med artikel 287 EG samt artikel 20.2 i förordning nr 17. I dessa artiklar åläggs kommissionen ett krav på en faktisk "tystnadsplikt i tjänsten" (se generaladvokat Lenz förslag till avgörande inför dom av den 24 juni 1986 i mål 53/85, AKZO Chemie mot kommissionen, REG 1986, s. 1965, s. 1966, s. 1977; svensk specialutgåva, volym 8, s. 649).

131 Dalmine har dessutom framhållit att kommissionen endast är skyldig att offentliggöra "huvuddragen av beslutet" och beakta "företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas" (artikel 21.2 i förordning nr 17). Enligt Dalmine består huvuddragen av ett beslut på konkurrensområdet av den bindande delen och de huvudsakliga skälen som kommissionen har grundat sig på. Påståenden som saknar relevans för konstaterandet av överträdelser enligt artikel 81.1 EG bör uteslutas. Dalmine har yrkat att förstainstansrätten skall ogiltigförklara de konstateranden som saknar relevans och därvid dra de slutsatser som den finner lämpligt beträffande det ifrågasatta beslutets giltighet.

132 Kommissionen har angivit att den vid tidpunkten för ingivandet av svaromålet fortfarande granskade en begäran om konfidentiell behandling av vissa av de uppgifter som förekommer i det ifrågasatta beslutet med hänsyn till dess senare offentliggörande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. Dalmine har således en möjlighet att begära att vissa delar av nämnda beslut inte skall offentliggöras.

133 Kommissionen har bestridit påståendet att det ifrågasatta beslutet innehåller upplysningar som vid ett offentliggörande skulle kunna användas av utomstående för att väcka skadeståndstalan mot Dalmine. Den omständigheten att vissa ageranden inte har lagts till grund för överträdelsen av artikel 81.1 EG kan inte medföra skada för sökanden.

Förstainstansrättens bedömning

134 Det är tillräckligt att konstatera att det inte finns någon rättsregel som ger den till vilken ett beslut riktar sig rätt att inom ramen för en talan om ogiltigförklaring enligt artikel 230 EG ifrågasätta skälen i detta beslut, med undantag av det fall då dessa skäl har en tvingande rättslig verkan som kan påverka dennes intressen (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 22 mars 2000 i de förenade målen T-125/97 och T-127/97, Coca-Cola mot kommissionen, REG 2000, s. II-1733, punkterna 77 och 80–85). I princip kan skälen i ett beslut inte ha sådan verkan. I förevarande fall har sökanden inte visat på vilket sätt de ifrågasatta skälen hade en sådan verkan att de kunde ändra dess situation i rättsligt hänseende.

135 Av det föregående följer att talan inte kan vinna bifall på förevarande grund.

Den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet (Europa-Japan-klubben)

136 Dalmine har inte ifrågasatt det förhållandet att det förelåg ett avtal mellan de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till, men har angivit att det inte berörde de inhemska gemenskapsmarknaderna och därmed inte omfattas av förbudet i artikel 81.1 EG. Dalmine har anfört två olika grunder till stöd för sitt påstående.

Grunden som avser bedömningen av den relevanta marknaden och det beteende som de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till gjorde sig skyldiga till på denna marknad

— Parternas argument

137 Dalmine anser att det ifrågasatta beslutet inte uppfyller de krav som följer av motiveringsskyldigheten i artikel 253 EG och att beslutet är behäftat med ett fel

såvitt avser tillämpningen av artikel 81 EG. Eftersom kommissionen inte gjorde en grundligare analys av den relevanta marknaden, kan den inte bedöma huruvida villkoren för att tillämpa artikel 81.1 EG var uppfyllda. Detta innebär att sistnämnda bestämmelse har åsidosatts.

138 Dalmine har kritiserat de konstateranden som rör förekomsten av ett ömsesidigt skydd för de nationella marknaderna för respektive tillverkare av sömlösa rör. Dalmine har erinrat om att de överträdelser som gjorts gällande enbart rör två typer av varor: OCTG-rör av standardtyp och projekttransportrör. Kommissionen har emellertid inte åberopat uppgifterna som avser dessa produkter för att fastställa huruvida villkoren för att tillämpa artikel 81.1 EG var uppfyllda såvitt avser förekomsten av en begränsning av konkurrensen eller en påverkan på handeln mellan medlemsstaterna. Kommissionen grundade sig nämligen på uppgifter rörande en mycket större mängd varor (se, exempelvis, bilagorna 1, 3 och 4 till det ifrågasatta beslutet). Kommissionen kom således till slutsatsen att de nationella tillverkarna av stålrör hade en dominerande ställning på sina respektive nationella marknader.

139 Dalmine har hävdat att kommissionen skulle ha kommit till en helt annan slutsats om den hade begränsat sin undersökning till den situation som förelåg på marknaden för de relevanta produkterna. Sökanden sålde nämligen en obefintlig mängd OCTG-rör av standardtyp på den italienska marknaden, vilket är tvärtemot vad som antyds i den tabell som återfinns i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet, medan andra tillverkare som omfattades av det ifrågasatta beslutet sålde mycket större kvantiteter av denna produkt på denna marknad. Sökanden har insisterat på att den av kommissionen påstådda dominerande ställningen enbart rörde försäljningen av premiumrör till nationella petroleumföretag.

140 Sökandena har erinrat om att Biasizzos uttalanden inte är trovärdiga som bevisning till sökandens nackdel av de skäl som anförts ovan i punkt 78. Dessutom rör dessa uttalanden enbart försäljningen av OCTG-rör, eftersom transportrör inte ingick i affärsverksamhetsområdet under den period då överträdelsen begicks. Eftersom majoriteten av försäljningen av OCTG-rör till bolaget Agip rörde premiumpro-

dukter, avsåg dessa uttalanden enbart en mycket liten del av försäljningen avseende en enda av de berörda produkterna. Dessutom är nämnda uttalanden motstridiga i förhållande till de uppgifter som förekommer i bilagorna till det ifrågasatta beslutet.

141 Vad gäller försäljningen av projekttransportrör på den italienska marknaden anser Dalmine att det hade en relativt stark ställning i förhållande till de konkurrenter som också omfattades av det ifrågasatta beslutet. Inte desto mindre utgjorde projekttransportrör endast en mycket liten del av de transportrör som såldes på den italienska marknaden. Dessutom har Dalmine erinrat om att det under den berörda perioden sålde ansenliga mängder projekttransportrör på den brittiska marknaden och endast en mindre del på den tyska och den franska marknaden. Vidare har Dalmine kritiserat kommissionen för att den inte beaktade det förhållandet att svetsade stålrör kan ersätta projekttransportrör beträffande viss användning. Slutligen innebar importen av OCTG-rör och transportrör från andra utomstående länder än Japan att Dalmines ekonomiska tyngd i väsentlig mån minskade när det gäller dessa produkter på den italienska marknaden.

142 Kommissionen har i repliken anfört att den har bedömt inverkan av det ifrågavarande samordnade förfarandet på gemenskapsnivå.

143 I den tabell som återfinns i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet anges att uppdelningen av de nationella marknaderna respekterades för de relevanta produkterna. Dessa uppgifter bekräftas av Vallourecs uttalanden och av de uttalanden som gjorts av Dalmines företagsledare inför åklagaren i Bergamo. Vad gäller de sistnämnda uttalandena har kommissionen tillbakavisat den kritik som sökanden riktat mot trovärdigheten av Biasizzos uttalanden.

144 Vad gäller situationen på den italienska marknaden har kommissionen erinrat om att Dalmines årsförsäljning av OCTG-rör av standardtyp och projekttransportrör mellan åren 1990 och 1995 i genomsnitt uppgick till 13 506 ton per år (enligt ett svar

som lämnats av Dalmine på begäran av kommissionen med stöd av artikel 11 i förordning nr 17). Under samma period uppgick den sammanlagda försäljningen på denna marknad avseende de åtta företag som var parter i avtalet till 14 869 ton (se bilaga 2 till det ifrågasatta beslutet, där den mängd OCTG-rör av standardtyp med gängade ändar som levererats i Italien, det vill säga 1 514 ton, lagts till den mängd projekttransportrör som också levererats i Italien, det vill säga 13 355 ton). Härav följer att Dalmine hade 91 procent av den italienska marknaden för de relevanta produkterna under den berörda perioden.

— Förstainstansrättens bedömning

145 Vad gäller det påstådda åsidosättandet av artikel 253 EG följer det av fast rättspraxis att kravet på motivering skall bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälens karaktär och det intresse som de till vilka rättsakten är riktad, eller andra personer som direkt eller personligen berörs av den, kan ha av att få förklaringar (se, exempelvis, domstolens dom av den 29 februari 1996 i mål C-56/93, Belgien mot kommissionen, REG 1996, s. I-723, punkt 86, och av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France, REG 1998, s. I-1719 punkt 63). Det är nämligen tillräckligt att kommissionen i sina beslut anger de omständigheter och de rättsliga bedömningar som är av väsentlig betydelse för beslutens systematik (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 17 juli 1998 i mål T-111/96, ITT Promedia mot kommissionen, REG 1998, s. II-2937, punkt 131).

146 Mot bakgrund av den rättspraxis som omnämnts i föregående punkt, anser förstainstansrätten att de anmärkningar som riktas mot överflödiga domskäl i ett kommissionsbeslut utan vidare skall underkännas, eftersom dessa inte kan medföra att beslutet ogiltigförklaras (se, analogt, domstolens dom av den 8 maj 2003 i mål C-122/01 P, T. Port mot kommissionen, REG 2003, s. I-4261, punkt 17, se även ovan punkt 136).

147 Det skall i detta hänseende erinras om att kommissionen inte är skyldig att visa att det föreligger en skadlig inverkan på konkurrensen för att fastställa en överträdelse av artikel 81 EG under förutsättning att den har slagit fast att det föreligger ett avtal eller ett samordnat förfarande som har till syfte att begränsa konkurrensen (förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-143/89, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1995, s. I-917, punkt 30 och följande punkter, och av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen Stahl mot kommissionen, REG 1999, s. II-347, punkt 277).

148 I förevarande fall har kommissionen i huvudsak grundat sig på det konkurrensbegränsande syftet med avtalet om uppdelning av marknaderna, det vill säga den tyska, den brittiska, den franska och den italienska marknaden, för att konstatera förekomsten av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, och kommissionen åberopade skriftlig bevisning för detta ändamål (se, särskilt, skälen 62–67 i det ifrågasatta beslutet samt domen i det ovan i punkt 111 omnämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkterna 173–337).

149 Härav följer att skäl 68 i det ifrågasatta beslutet som rör verkan av nämnda avtal, utgör ett alternativt skäl och därmed är överflödigt i förhållande till den allmänna systematiken i den del av motiveringen i det ifrågasatta beslutet som rör förekomsten av den överträdelse som fastställts i artikel 1. Även om det antas att Dalmine kan styrka att denna alternativa motivering är otillräcklig, saknas det skäl att ogiltigförklara artikel 1 i det ifrågasatta beslutet om det konkurrensbegränsande syftet har styrkts i förevarande mål (se nedan punkt 152). Följaktligen är den grund som avser bristande motivering i detta hänseende utan verkan och kan således lämnas utan avseende.

150 Eftersom Dalmine har påstått att de omständigheter som angivits i det ifrågasatta beslutet inte utgör en överträdelse av artikel 81 EG, konstaterar förstainstansrätten att de argument som anförts till stöd för denna anmärkning i huvudsak hänför sig till det förhållandet att det beivrade avtalet i praktiken saknade verkan genom att detta avtal specifikt avsåg OCTG-rör av standardtyp och projekttransportrör.

151 Förstainstansrätten erinrar på nytt om att kommissionen inte är skyldig att styrka en skadlig inverkan på konkurrensen för att fastställa en överträdelse av artikel 81 EG när den slår fast att det föreligger ett avtal som har till syfte att begränsa konkurrensen (se ovan punkt 147 och där angiven rättspraxis). Med hänsyn till att kommissionen i huvudsak har grundat sig på det konkurrensbegränsande syftet med avtalet om uppdelning av marknaderna, saknar Dalmines argument angående verkan av avtalet relevans i förevarande sammanhang.

152 Dalmine har emellertid även ifrågasatt bevisvärdet av de uttalanden som gjorts av Biasizzo. Det har därvid särskilt gjort gällande att denna person i huvudsak var ansvarig för försäljningen av OCTG-rör och inte projekttransportrör. Det är i detta hänseende tillräckligt att konstatera att kommissionen i det ifrågasatta beslutet grundade sig på en serie bevis angående syftet med det påtalade avtalet, vilkas relevans Dalmine inte har bestridit. Kommissionen grundade sig härvid på Verlucas kortfattade men precisa uttalanden, och inte endast på den bevisning vars bevisvärde Dalmine har kritiserat. Även om det antas att denna kritik är befogad, kan den inte ensam leda till att det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras.

153 Under alla omständigheter påpekar förstainstansrätten att Biasizzos uttalanden stöds av andra uttalanden som gjorts av dennes kolleger. Dessa uttalanden återfinns i kommissionens akt och har åberopats av kommissionen vid förstainstansrätten, men de har inte omnämnts i det ifrågasatta beslutet. Det framgår bland annat av Jachias uttalande av den 5 juni 1995, som återfinns på sidan 8220 b S6 i kommissionens akt, att det fanns ett avtal om att "respektera de zoner som tillhörde de olika aktörerna", och av Cioccas uttalande av den 8 juni 1995, som återfinns på sidan 8220 b S3 i kommissionens akt, att "en konkurrensbegränsande samverkan mellan tillverkare av rör föreligger på världsnivå".

154 Det är vidare inte nödvändigt att avgöra vilken av parternas motsatta ståndpunkter beträffande den exakta period under vilken Biasizzo var ansvarig för försäljningen av de två produkter som avses i det ifrågasatta beslutet som är riktig, eftersom det framgår att han var ansvarig för Dalmines försäljning av OCTG-rör under en stor del av överträdelseperioden och att han var ansvarig för försäljningen av projekttransportrör under åtminstone flera månader av denna period, vilket medför att han hade en direkt kännedom om de omständigheter som han beskrev.

155 Förstainstansrätten fastslår i detta hänseende att Biazissos uttalanden är trovärdiga, särskilt eftersom de utgör stöd för de uttalanden som gjorts av Verluca såvitt avser förekomsten av ett avtal om uppdelning av inhemska marknader, vilket den sistnämnda har beskrivit (se, i detta hänseende, domen i det ovan i punkt 111 omnämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 309 och följande punkter).

156 Eftersom Dalmine har ifrågasatt att avtalet om uppdelning av marknaderna, som beivrats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, påverkade handeln mellan medlemsstaterna, skall förstainstansrätten slutligen erinra om att för att ett beslut, ett avtal eller ett förfarande skall kunna påverka handeln mellan medlemsstater måste det på grundval av samtliga faktiska och rättsliga omständigheter vara möjligt att med tillräcklig grad av säkerhet förutse att det kommer att ha en direkt eller indirekt, nuvarande eller potentiell inverkan på handelsutbytet mellan medlemsstater (förstainstansrättens dom av den 28 februari 2002 i mål T-395/94, Atlantic Container Line m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-875, punkterna 79 och 90). Härav följer att kommissionen inte behöver visa den faktiska förekomsten av en sådan påverkan på handeln (domen i det ovannämnda målet Atlantic Container Line m.fl. mot kommissionen, punkt 90), men att denna nuvarande eller potentiella påverkan inte får vara obetydlig (domstolens dom av den 25 oktober 2001 i mål C-475/99, Ambulanz Glöckner, REG 2001, s. I-8089, punkt 48).

157 Ett avtal som har till syfte att dela upp de nationella marknaderna inom gemenskapen, såsom det avtal som har beivrats enligt artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, har nödvändigtvis den potentiella verkan att det minskar volymen på handeln inom gemenskapen. Denna verkan konkretiseras för det fall avtalet genomförs. Det framgår således tydligt att detta villkor var uppfyllt såvitt avser den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet.

158 Mot bakgrund av det föregående kan talan inte bifallas på någon av de grunder och argument som Dalmine anfört angående bedömningen av den berörda marknaden i förhållande till den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet.

Huruvida Dalmine har deltagit i överträdelsen

— Parternas argument

159 Dalmine har gjort gällande att dess deltagande i den överträdelse som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet inte har haft någon märkbar påverkan på konkurrensen. Mot bakgrund av dess svaga ställning på den italienska marknaden för OCTG-rör av standardtyp och projekttransportrör, har sökanden gjort gällande att den inte hade kunnat spela en roll som ledare för tillverkarna av sömlösa stålrör. Dessutom har Dalmine gjort gällande att det inte iakttog villkoren för den berörda samverkan och att de övriga tillverkarna uppfattade det som odisciplinerat. Mot bakgrund av de förhållanden som kännetecknar marknaden och avsaknaden av en sanktionsmekanism som var avsedd att säkerställa iakttagandet av samverkan, har denna samverkan inte kunnat skada de intressen som berör konkurrenter eller kunder till de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till. Dalmine har kritiserat kommissionen för att den inte beaktade dessa omständigheter och att den inte skilde på Dalmines situation och den situation som de andra företagen till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig befann sig i.

160 Enligt kommissionen saknar Dalmines argument grund. Den relevanta frågan för att fastställa om ett företag har överträtt artikel 81.1 EG är huruvida dess beteende på marknaden är resultatet av en viljeyttring.

— Förstainstansrättens bedömning

161 Förstainstansrätten konstaterar på nytt att kommissionen beaktade det konkurrensbegränsande syftet med det avtal om uppdelning av marknaderna som Dalmine deltog i, vilket medför att det förhållandet att det eventuellt saknades bevis för att Dalmines beteende i sig hade en konkurrensbegränsande verkan saknar betydelse

för konstaterandet att företaget deltagit i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkterna 1085–1088, samt ovan i punkt 147 och där angiven rättspraxis). Dessutom har kommissionen i första hand åberopat skriftlig bevisning, bland annat i skälen 62–67 i det ifrågasatta beslutet, för att slå fast att Dalmine hade deltagit i nämnda överträdelse (se även ovan punkt 152).

162 Vad gäller Dalmines påståenden att det i praktiken har behållit sin frihet att agera, erinrar förstainstansrätten om att det följer av fast rättspraxis att för det fall ett företag deltar i möten mellan företag som har ett konkurrensbegränsande syfte, och företaget inte offentligt tar avstånd från innehållet i detta så att det ger de andra deltagarna ett intryck av att det deltar i den konkurrensbegränsande samverkan som är resultatet av dessa möten och att det avser att iaktta denna samverkan, kan företaget anses ha deltagit i den ifrågavarande samverkan (förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i mål T-7/89, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1991, s. II-1711, punkt 232, svensk specialutgåva, volym 11, s. II-83, av den 10 mars 1992 i mål T-12/89, Solvay mot kommissionen, REG 1992, s. II-907, punkt 98, av den 6 april 1995 i mål T-141/89, Tréfileurope mot kommissionen, REG 1995, s. II-791, punkterna 85 och 86, och domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 1353).

163 Av det föregående följer att talan inte kan vinna bifall på denna grund. Följaktligen kan yrkandet att artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras inte vinna bifall.

Överträdelsen i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet

Bestämmelserna i leveransavtalet mellan Corus och Dalmine

— Parternas argument

164 Dalmine har ifrågasatt kommissionens bedömning vad gäller den rättsstridiga karaktären hos vissa bestämmelser i leveransavtalet med Corus. I skäl 153 i det

ifrågasatta beslutet tycks kommissionen ha påstått att även om leveransavtalet med Corus inte utgjorde åtgärder för att genomföra grundreglerna, som ingåtts inom ramen för Europa-Japan-klubben och där det föreskrevs att de nationella marknaderna skulle skyddas, var vissa av bestämmelserna i leveransavtalet under alla omständigheter förbjudna enligt artikel 81.1 EG.

165 Dalmine har för det första ifrågasatt den rättsliga bedömning som kommissionen gjort av de bestämmelser som rör fastställandet av den mängd varor som sålts till Corus.

166 I skäl 153 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen påstått att "[g]enom att definiera de kvantiteter [släta rör] som skall levereras till [Corus] i procent i stället för i fastställda kvantiteter, åtog sig Vallourec, [Mannesmann] och Dalmine att till förmån för en konkurrent leverera på förhand okända kvantiteter", vilket sökanden har bestridit.

167 Dalmine har gjort gällande att eftersom Corus behov fluktuerade på ett oförutsebart sätt i förhållande till utvecklingen av efterfrågan, kunde Corus inte ta risken att under en period av fem år förbinda sig att köpa en fastställd årlig kvantitet släta rör.

168 Dessutom har Dalmine bestridit att det åtagit sig att till Corus leverera okända kvantiteter släta rör. I artikel 4 i leveransavtalet föreskrivs nämligen hur dessa kvantiteter fastställts av parterna. I denna bestämmelse anges nämligen följande:

"För varje specifik beställning avseende en kalendermånad, skall [Corus] varje månad bekräfta den beställda kvantiteten tre månader i förväg (exempelvis skall det i slutet av januari bekräfta den kvantitet som avser april månad). [Corus] skall således

specificera detaljerna för den månatliga kvantitet som beställts två månader i förväg (exempelvis skall det i slutet av februari bekräfta detaljerna för april månads beställning). Ändringar i specifikationerna för beställningen accepteras av Dalmine tio dagar före den kalendermånad då tillverkning sker. Ändringar efter denna frist kan endast göras genom ett skriftligt avtal mellan parterna."

169 I denna bestämmelse föreskrivs vidare följande:

"Formella möten angående det operationella och tekniska sambandet skall ske varje månad mellan [Corus] och Dalmine i syfte att säkerställa regelbundna leveranser och för att fastställa ett program för kommande leveranser (åtminstone tre månader i förväg)."

170 Dalmine har således bestridit att den avstått från att dra fördel av en eventuell ökning av efterfrågan på rör med gängade ändar i utbyte mot en andel av Corus inköp av släta rör.

171 Dalmine har för det första gjort gällande att marknaden för rör med gängade ändar var stängd för detta företag dels på grund av att tekniken för VAM-fogar kontrollerades av Vallourec, dels på grund av att dess produktion av standardrör med gängade ändar var mycket liten. Dalmine har således påstått att det inte kunde kritiseras för att det inte konkurrerade med Corus på den brittiska marknaden för premiumrör med gängade ändar, eftersom det under alla omständigheter inte är verksamt på denna marknad.

172 För det andra har Dalmine tillbakavisat påståendet i skäl 153 i det ifrågasatta beslutet att det inte skulle ha förbundit sig att tillsammans med Mannesmann leverera okända kvantiteter släta rör till Corus om det därigenom inte skulle ha erhållit garantier från det sistnämnda företaget om att det inte tänkte utnyttja detta

förhållande för att öka sin andel på marknaden för rör med gängade ändar. Enligt det ifrågasatta beslutet bestod dessa garantier av sökandens möjlighet att säga upp avtalet vid bokförda förluster (se artikel 9 c i leveransavtalet mellan Dalmine och Corus). Dalmine har ifrågasatt denna tolkning. Uppsägningsbestämmelsen rörde inte det fall då förlusterna berodde på att det var omöjligt att dra direkt nytta av en ökning i efterfrågan på rör med gängade ändar. Denna bestämmelse avser tvärtom förluster till följd av en långvarig minskning av efterfrågan på dessa produkter och därmed av Corus förbrukning av släta rör.

173 Dalmine har i andra hand bestridit den tolkning som kommissionen gjort avseende fastställandet av kontraktspriset. Enligt det ifrågasatta beslutet (skäl 153) var Corus skyldigt att meddela Mannesmann och Dalmine den kvantitet rör med gängade ändar som sålts och till vilka priser trots att det rörde sig om konfidentiella uppgifter. Dessutom kritiserades Dalmine i det ifrågasatta beslutet för att priset på släta rör var beroende av det pris till vilket Corus kunde sälja dem vidare sedan de försetts med gängor.

174 Dalmine har hävdat att dessa bedömningar saknar grund och är otillräckligt motiverade. Vad gäller det påstådda utbytet av konfidentiella uppgifter, har Dalmine preciserat att Corus inte meddelade försäljningspriset på de rör med gängade ändar som sålts. Det är i och för sig riktigt att detta pris var en av de uppgifter som ingick i den matematiska formel som användes för att beräkna det pris som Corus betalade för de släta rören. Dalmine hade emellertid inte kännedom om det slutliga resultatet av denna beräkning. Dalmine har erinrat om att det kunde vända sig till ett oberoende företag för det fall det rådde oenighet om det beräknade priset. Denna mekanism gjorde det således möjligt att behålla den konfidentiella karaktären på det pris som tillkämpades av Corus.

175 Kommissionen har försvarat sin bedömning att den avtalsrättsliga mekanismen för att fastställa den kvantitet varor som sålts var konkurrensbegränsande.

176 Vad gäller giltigheten av bestämmelsen om fastställandet av kontraktspriset, har kommissionen framhållit att den antagna formeln innebar att priset på släta rör var beroende av priset på rör med gängade ändar. Vallourec, Mannesmann och Dalmine hade således inget intresse av att konkurrera med Corus angående priset på rör med gängade ändar i Förenade kungariket.

177 Kommissionen är övertygad om att formeln för beräkning av priset på släta rör, som angavs i artikel 6 i leveransavtalet i fråga, inbegrep uppgifter som konkurrerande företag inte borde utbyta med varandra.

— Förstainstansrättens bedömning

178 Syftet med och verkan av de tre leveransavtalen har beskrivits av kommissionen i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet. Detta skäl har följande lydelse:

"Syftet med avtalen var att förse 'ledaren' på marknaden för OCTG-rör i Nordsjön med rör med ogängade ändar och att bibehålla en nationell tillverkare i Förenade kungariket. Därmed skulle man kunna upprätthålla respekten för fundamentals inom ramen för Europa-Japan-klubben. Avtalen hade som främsta syfte och resultat att alla leveranser till konkurrenten [Corus] (från 1994 Vallourec) delades upp mellan [Mannesmann], Vallourec och Dalmine. Genom avtalen gjordes inköpspriserna på rör med ogängade ändar beroende av priserna på [Corus] rör med gängade ändar. De innehöll också en inskränkning av [Corus] frihet att välja leverantör (Vallourec från februari 1994) och tvingade det senare företaget att meddela sina konkurrenter de faktiska försäljningspriserna och sålda kvantiteter. Vidare åtog sig [Mannesmann], Vallourec (fram till februari 1994) och Dalmine att till en konkurrent ([Corus], därefter Vallourec från mars 1994) leverera kvantiteter som var okända i förväg."

179 Lydelsen i det leveransavtal som ingivits till förstainstansrätten, bland annat avtalet mellan Dalmine Corus av den 4 december 1991, bekräftade i huvudsak de faktiska uppgifter som åberopats i skäl 111 samt i skälen 78–82 och 153 i det ifrågasatta beslutet. Sammantaget fördelar dessa avtal, åtminstone från och med den 9 augusti 1993, Corus behov av släta rör mellan de tre andra europeiska tillverkarna (40 procent för Vallourec, 30 procent för Dalmine och 30 procent för Mannesmann). Dessutom fastställs det pris som Corus skall betala för släta rör i respektive avtal enligt en matematisk formel som inbegriper det pris som Corus erhöll för sina rör med gängade ändar.

180 Det framgår av dessa konstateranden att syftet med och eller, i vart fall, verkan av leveransavtalen var att ersätta de risker som är förknippade med en konkurrens mellan i vart fall de fyra europeiska tillverkarna, med en förhandlad uppdelning av den vinst som kan göras från försäljningen av rör med gängade ändar på den brittiska marknaden (se, analogt vad gäller samordnade förfaranden, domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 3150).

181 Genom vart och ett av leveransavtalen har Corus knutit upp sina tre konkurrenter inom gemenskapen på sådant sätt att all form av faktisk eller potentiell konkurrens från dessa företag på Corus inhemska marknad har försvunnit i utbyte mot att det därmed har offrat sin frihet att välja leverantörer. Det sistnämnda företaget skulle nämligen drabbas av den minskade försäljningen av släta rör om Corus försäljning av rör med gängade ändar skulle minska. Dessutom minskade vinstmarginalen på den försäljning av släta rör som de tre leverantörerna förbundit sig att göra i förhållande till det pris som Corus erhöll på sina rör med gängade ändar, och denna vinstmarginal kunde till och med utvecklas till en förlust. Under dessa förhållanden är det praktiskt taget otänkbart att de tre tillverkarna skulle försöka konkurrera med Corus på den brittiska marknaden för rör med gängade ändar, i synnerhet vad beträffar priset (se skäl 153 i det ifrågasatta beslutet).

182 Genom att acceptera att ingå sådana avtal har var och en av Corus konkurrenter inom gemenskapen å andra sidan säkerställt ett indirekt deltagande i det sistnämnda företagets inhemska marknad och en del i den vinst som härrör från denna marknad. För att erhålla dessa fördelar har dessa företag nämligen avstått från möjligheten att

sälja rör med gängade ändar på den brittiska marknaden samt, åtminstone från och med undertecknandet av det tredje avtalet den 9 augusti 1993, i vilket de återstående 30 procenten tilldelades Mannesmann, möjligheten att leverera en större andel släta rör till Corus än den andel som vart och ett av företagen tilldelats i förväg.

183 Dessutom har Corus konkurrenter accepterat skyldigheten att utan kostnad, vilket således inte är en normal affärstransaktion, till Corus leverera sådana kvantiteter rör som fastställdes i förväg endast med hänvisning till Corus försäljning av rör med gängade ändar. Denna skyldighet har stärkt beroendeförhållandet mellan dessa tillverkare och Corus eftersom dessa tillverkare, såsom leverantörer med en skyldighet att leverera, var beroende av den affärspolitik som Corus bedrev. Dalmines argument att de kvantiteter rör som skulle levereras fastställdes tre månader i förväg i enlighet med det förfarande som anges i artikel 4 i dess leveransavtal med Corus, saknar relevans eftersom denna bestämmelse inte gav Dalmine möjlighet att begränsa de kvantiteter släta rör som det var skyldigt att leverera, eftersom denna kvantitet uteslutande var beroende av Corus behov.

184 Även om kommissionens bedömning i första strecksatsen i skäl 153 i det ifrågasatta beslutet, angående möjligheten att säga upp kontraktet inte är riktig, har detta förhållande inte någon inverkan på den konkurrensbegränsande karaktären hos de avtal som ingåtts mellan Corus och de tre andra gemenskapstillverkarna, däribland Dalmine. Det är således inte nödvändigt att avgöra denna sidoordnade meningsskiljaktighet rörande de faktiska omständigheterna i detta förfarande.

185 Det kan således konstateras att för det fall dessa leveransavtal inte hade funnits, skulle de berörda europeiska tillverkarna, med undantag av Corus, i normala fall, om man bortser från grundreglerna, ha haft ett faktiskt, eller i vart fall potentiellt, kommersiellt intresse av att konkurrera med Corus på den brittiska marknaden för rör med gängade ändar och att konkurrera med varandra såvitt avser leveranser av släta rör till Corus.

186 Vad gäller Dalmines argument angående de praktiska hinder som förelåg för att det direkt skulle kunna sälja OCTG-rör av premium- eller standardtyp på den brittiska marknaden, är dessa hinder inte tillräckliga för att visa att det aldrig hade kunnat sälja denna produkt på en enda marknad utan det leveransavtal som det ingått med Corus och därefter med Vallourec. Om det antas att förhållandena hade utvecklats på ett positivt sätt på den brittiska marknaden för OCTG-rör, är det inte uteslutet att Dalmine hade kunnat erhålla en licens för att sälja premiumrör med gängade ändar på denna marknad eller att det hade kunna öka sin tillverkning av OCTG-rör av standardtyp i syfte att sälja dem där. Härav följer att Dalmine genom att underteckna det ifrågavarande leveransavtalet faktiskt godtog att begränsa sin affärspolitik på det sätt som framgår av bedömningen ovan i punkterna 182–185.

187 Det skall vidare i detta hänseende påpekas att respektive avtal ingåtts för en inledande period på fem år. Denna relativt långa period bekräftar och förstärker den konkurrensbegränsande karaktären hos dessa avtal, i synnerhet eftersom Dalmine och de två andra leverantörerna till Corus hade avstått från möjligheten att på ett direkt sätt utnyttja en eventuell tillväxt på den brittiska marknaden för rör med gängade ändar under denna period.

188 Såsom kommissionen har framhållit i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet innebar dessutom formeln som angavs i respektive tre leveransavtal för att fastställa priset på släta rör ett otillåtet utbyte av sådana affärsuppgifter (se skäl 153 i det ifrågasatta beslutet) som bör förbli konfidentiella för att inte äventyra den självständiga affärspolitik som bedrivs av konkurrerande företag (förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 147 omnämnda målet Thyssen Stahl mot kommissionen, punkt 403, och av den 11 mars 1999 i mål T-151/94, British Steel mot kommissionen, REG 1999, s. II-629, punkt 383 och följande punkter).

189 Dalmines argument att den information angående det pris som Corus kunder betalade inte avslöjades för leverantörerna, kan inte frita de företag som undertecknat leveransavtalen från ansvar under de omständigheter som råder i förevarande fall.

190 Det är riktigt att Corus inte meddelade sina avtalsparter priset som sådant som det erhöll för rör med gängade ändar. Följaktligen är påståendet i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet enligt vilket leveransavtalen "tvingade [Corus] att meddela sina konkurrenter de faktiska försäljningspriserna ..." överdrivet vad gäller räckvidden av de avtalsrättsliga skyldigheterna i detta hänseende. Kommissionen har emellertid i skäl 153 det ifrågasatta beslutet och vid förstainstansrätten med rätta påpekat att priset för rör med gängade ändar stod i ett matematiskt förhållande till det pris som betalades för släta rör, vilket innebar att de tre berörda leverantörerna erhöll exakta uppgifter angående riktningen, tidpunkten och styrkan i varje prisfluktuation avseende sådana rör med gängade ändar som såldes av Corus.

191 Förstainstansrätten konstaterar för det första att överlämnandet av dessa uppgifter till konkurrenter strider mot artikel 81.1 EG och för det andra att arten av denna överträdelse i huvudsak är densamma oberoende av om det är priset på rör med gängade ändar som sådant eller enbart uppgifter angående prisfluktuationer som har meddelats. Mot denna bakgrund anser förstainstansrätten att den i föregående punkt påpekade felaktigheten är betydelselös i det större sammanhang som den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ingår i, och följaktligen att den inte har någon inverkan på konstaterandet att det förelåg en sådan överträdelse.

192 Mot bakgrund av det föregående skall samtliga anmärkningar angående lydelsen av leveransavtalet mellan Dalmine och Corus lämnas utan avseende.

Grunderna som rör förekomsten av en konkurrensbegränsande samverkan och Dalmines deltagande i denna

— Parternas argument

193 Dalmine har bestridit att det leveransavtal som ingåtts med Corus var resultatet av en konkurrensbegränsande samverkan. Dalmine har anfört att det ingick, och

därefter förnyade, ett leveransavtal med Corus enbart i syfte att öka sin försäljning av släta rör på den brittiska marknaden. Det rör sig om ett kommersiellt syfte som är fullständigt berättigat och vilket kommissionen har föredragit att bortse ifrån genom att endast undersöka Corus ställning på den berörda marknaden (skäl 152 i det ifrågasatta beslutet).

194 Dalmine har tillbakavisat tolkningen av de handlingar som anges i skäl 80 och i det ifrågasatta beslutet genom vilken kommissionen har insinuerat att leveransavtalen med Corus hade till syfte att upprätthålla priserna på den brittiska marknaden på en konstlat hög nivå. De handlingar som kommissionen grundar sig på härrör från en tidpunkt innan leveransavtalen ingicks, och de avser endast antaganden. I själva verket framgår det av de ifrågavarande handlingarna endast att Vallourec år 1990 bedömde att genom att behålla en gynnsam behandling av de europeiska tillverkarna på den brittiska marknaden, skulle det vara möjligt att behålla priserna på hög nivå. Vidare visade dessa handlingar att Corus inte uteslöt möjligheten att erhålla leveranser från bolaget UTM, Siderca och bolaget Tubos de Acero de México SA (se anteckningen kallad mötet den 24 juli 1990 med British Steel).

195 Dalmine har även bestridit kommissionens bedömning av leveranstiderna. Den leveranstid på fem till sex veckor som Corus krävt kunde endast iakttas av europeiska företag dels på grund av transporten av de berörda produkterna, dels på grund av den tid som är nödvändig för att tillverka produkterna efter det att den slutgiltiga beställningen erhållits. Sökanden har i detta hänseende erinrat om att Corus krävde att sökanden skulle godta ändringar i beställningarna fram till och med tio dagar före den månad då tillverkning sker. Under dessa omständigheter är det motstridigt av kommissionen att anse att leveranstiderna inte var viktiga och att dessutom kritisera tillverkarna för att ha åtagit sig att leverera okända kvantiteter varor.

196 Dalmine har vidare bestridit denna bevisnings bevisvärde, i synnerhet den bevisning som omnämns i skälen 78 och 80 i det ifrågasatta beslutet. Kommissionen har tolkat de ifrågavarande handlingarna felaktigt. Vallourecs interna handlingar styrker långt

ifrån de omständigheter som kommissionen gjort gällande, utan de innehåller endast antaganden såvitt avser följderna av Corus nedläggning av sin produktionsanläggning i Clydesdale. Av dessa handlingar framgår det ingenstans att det skulle föreligga ett avtal om uppdelning av den brittiska marknaden.

197 Dalmine har gjort gällande att påståendet om en konkurrensbegränsande samverkan motsägs av det förhållandet att Mannesmann ingick ett leveransavtal med Corus tre år efter det att diskussioner hade hållits mellan detta företag och Vallourec år 1990. Det är dessa diskussioner som utgör grund för kommissionens påstående om att det förelåg ett rättsstridigt avtal.

198 Dalmine har bestridit att det har deltagit i ett avtal tillsammans med de andra europeiska tillverkarna i syfte att dela upp den brittiska marknaden, om det antas att nämnda avtal föreligger. Dalmine har erinrat om att enligt det ifrågasatta beslutet hade Vallourec och Corus mellan åren 1990 och 1991 överenskommit om att det sistnämnda företaget enbart skulle göra sina inköp hos gemenskapstillverkare (se skäl 110 i det ifrågasatta beslutet). Det följer således av det ifrågasatta beslutet att dessa diskussioner inte inbegrep sökanden, och kommissionen kan således inte kritisera sökanden för att ha ingått ett leveransavtal med Corus den 4 december 1991.

199 Dalmine har framhållit att den bevisning som åberopats till stöd för kommissionens bedömning enbart rör Vallourec och Corus (se skälen 78, 91, 110, 146 och 152 i det ifrågasatta beslutet). Dalmine anser sig inte på ett effektivt sätt ha kunnat försvara sig mot sådan bevisning som enbart hänför sig till tredje man.

200 Dalmine har ifrågasatt kommissionens bedömning att det senare skulle ha anslutit sig till ett avtal mellan Vallourec och Corus när det sistnämnda företaget ville dra sig tillbaka från marknaden och upphöra med sin tillverkning av sömlösa rör. Av den

bevisning som åberopats i skäl 91 i det ifrågasatta beslutet framkommer att ett möte hölls mellan Corus, Mannesmann, Vallourec och Dalmine den 29 januari 1993. Dessa diskussioner föregick ingåendet av ett leveransavtal mellan Mannesmann och Corus den 9 augusti 1993. Dalmine har av denna omständighet dragit slutsatsen att det inte förelåg något avtal mellan de europeiska tillverkarna före den 29 januari 1993. Dessutom tycks kommissionen ha kritiserat sökanden för att den godkände Vallourecs uppköp av Corus verksamhet. Sökanden har framhållit att den stod helt utanför denna transaktion. Däremot har Dalmine angivit att det låg i dess intresse att behålla en möjlighet till avsättning på den brittiska marknaden, och i detta avseende, att Dalmine önskade fortsätta att sälja släta rör på den brittiska marknaden efter det att Vallourec hade förvärvat Corus verksamhet.

201 Dessutom hade kommissionen, mot bakgrund av Vallourecs beslut att förnya de leveransavtal som tidigare ingåtts mellan Corus och Mannesmann och Dalmine sedan det övertagit Corus tillverkning av sömlösa rör, kommit till slutsatsen att det förelåg en konkurrensbegränsande samverkan. Dalmine har bestridit detta förhållande. Sökanden har nämligen framhållit att det var fråga om en valmöjlighet för Vallourec över vilken sökanden inte hade något inflytande, och att parterna fritt kunde fatta beslut i enlighet med sina egna ekonomiska intressen.

202 Slutligen har Dalmine gjort gällande att verkan på marknaden av det leveransavtal som ingåtts med Corus är obetydlig. Av de cirka 20 400 ton släta rör som det har sålt på den brittiska marknaden omvandlades endas. 20 procent till OCTG-rör av standardtyp med gängade ändar (se bilaga 2 till det ifrågasatta beslutet). Den sistnämnda typen av rör motsvarade endas. 3 procent av den brittiska förbrukningen, 1,4 procent av gemenskapsförbrukningen respektive 0,08 procent av världsförbrukningen.

203 Kommissionen har tillbakavisat dessa argument. Enligt kommissionen hade Corus inget berättigat intresse av att ingå avtalen i fråga.

204 Kommissionen har gjort gällande att leveransavtalen utgjorde en del av det sammanhang i vilket grundreglerna ingick. Grundreglerna hade ingåtts inom ramen för Europa-Japan-klubben och syftade till att skydda de nationella marknaderna (skäl 146 i det ifrågasatta beslutet). När Corus år 1990 lade ner tillverkningen av vissa sömlösa rör riskerade skyddsklausulen för Förenade kungariket att förlora sitt innehåll. Corus och Vallourec hade tagit upp detta problem i juli 1990 i samband med förhandlingar rörande förnyelsen av det avtal genom vilket Vallourec hade beviljat Corus en licens för att använda tekniken för VAM-fogar.

205 Kommissionen anser att den har styrkt att det förelåg en konkurrensbegränsande samverkan mellan dessa två företag. Den har härvid hänvisat till Vallourecs anteckning kallad mötet den 24.7.90 med British Steel, vilken bland annat åberopats i skäl 80 i det ifrågasatta beslutet. Vallourecs anteckning kallad strategiska bedömningar, som omnämns i samma skäl, stöder också kommissionens argument.

206 Kommissionen har bestridit argumentet angående den tid som förflutit från det att diskussionerna hölls mellan Vallourec och Corus år 1990 till dess att Corus undertecknade ett avtal med Mannesmann den 9 augusti 1993. Enligt kommissionen finns det ingenting som i förevarande fall utesluter att det förelåg en konkurrensbegränsande samverkan innan leveransavtalet med Mannesmann ingicks. Kommissionen har framhållit att förbudet i artikel 81.1 EG under alla omständigheter är tillämpligt på alla avtal, oberoende av vilken form de har. Kommissionen har erinrat om att den inom ramen för den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet utförligt har visat att det förelåg ett avtal om skydd av de nationella marknaderna.

207 Dessutom framgår det tydligt av den bevisning som har åberopats i skälen 65, 67, 84 och 91 i det ifrågasatta beslutet att de diskussioner som ägde rum mellan Vallourec och Corus år 1990 angående följderna av Corus stegvisa tillbakadragande från marknaden och nedläggningen av anläggningen i Clydesdale var nära förknippade med avtalet om skydd för de nationella marknaderna.

208 Dalmine, som anslutit sig till avtalet om skydd för de nationella marknaderna, uppgav att de problem som uppkommit till följd av Corus omstrukturering borde lösas på europeisk nivå och ansåg att det var lämpligt att ingå ett leveransavtal med Corus vid sidan om de avtal som ingåtts av Vallourec och Mannesmann. Dalmine var uppenbarligen medvetet om att ingåendet av ett sådant leveransavtal bidrog till att genomföra avtalet om skydd för de nationella marknaderna samt till att samordna sin verksamhet med sina omedelbara konkurrenters verksamhet.

— Förstainstansrättens bedömning

209 Förstainstansrätten konstaterar inledningsvis att eftersom den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet grundades på de begränsningar av konkurrensen som Corus leveransavtal som sådana innebar, är de överväganden som gjorts ovan i samband med föregående grunder tillräckliga för att styrka förekomsten av en sådan överträdelse.

210 Oberoende av den faktiska graden av samordning som förekommit mellan de fyra europeiska tillverkarna, konstaterar förstainstansrätten att respektive tillverkare faktiskt har undertecknat ett av de avtal som tillsammans utgör den beivrade överträdelsen genom att begränsa konkurrensen och ingå som en del av den överträdelse av artikel 81 EG som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. Även om leveransavtalen i artikel 2.1 i det ifrågasatta beslutet beskrivs så, att de har ingåtts "i samband med den överträdelse som nämns i artikel 1", framgår det tydligt av lydelsen i skäl 111 att det var ingåendet av dessa konkurrensbegränsande avtal som i sig utgjorde den överträdelse som konstaterats i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet.

211 Även om Dalmine skulle lyckas visa att dess leveransavtal med Corus ur objektiv synvinkel motsvarade ett ekonomiskt intresse, påverkar denna omständighet inte kommissionens bedömning att detta avtal var rättsstridigt. Konkurrensbegränsande

förfaranden sker åtminstone på kort sikt nämligen mycket ofta i de enskilda företagens ekonomiska intresse. Mot bakgrund av dessa konstateranden är det inte nödvändigt att avgöra den mellan parterna tvistiga frågan angående vilken betydelse leveranstiderna hade för Corus, eftersom de argument som Dalmine anfört i detta hänseende har till syfte att visa att det för Corus var logiskt ur kommersiell synvinkel att ha tillgång till tre europeiska leverantörer.

212 Eftersom den överträdelse som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är styrkt, är det inte absolut nödvändigt att pröva kommissionens resonemang angående samordningen mellan de fyra europeiska tillverkarna. Det är inte heller nödvändigt att, för att avgöra denna grund, pröva alla de argument som Dalmine anfört angående den serie indicier, som saknar samband med leveransavtalen, som åberopats av kommissionen till stöd för att en sådan samordning faktiskt förelåg.

213 Eftersom graden av samordning mellan de fyra gemenskapstillverkarna vad avser den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är relevant för att bedöma vissa andra grunder som anförts i målet, skall förstainstansrätten pröva denna fråga.

214 Det skall i detta sammanhang påpekas att beteenden som sker på ett allmänt plan och som syftar till att uppnå ett gemensamt mål kan anses vara följden av ett enda avtal (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 4027). Om kommissionen visar att ett företag när det deltog i en konkurrensbegränsande samverkan visste eller nödvändigtvis borde ha vetat att det därigenom deltog i ett enda avtal, kan dess deltagande i den berörda samverkan utgöra ett uttryck för att det anslutit sig till detta avtal (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkterna 4068 och 4109).

215 I detta avseende är handlingen "Bedömning av VAM-avtalet" av den 23 mars 1990 särskilt relevant. Under rubriken "Scenario II" angav Verluca att det fanns en möjlighet att "få japanerna att inte agera på den [brittiska] marknaden och att problemet skulle lösas mellan européer". Han angav vidare att "i detta fall skulle rören utan gängade ändar faktiskt delas upp mellan [Mannesmann], [Vallourec] och Dalmine". I nästa stycke påpekade han att "man ...förmodligen [hade] intresse av att knyta [Vallourecs] försäljning både till priset och till den volym av VAM som [Corus] sålde".

216 Med hänsyn till att det sistnämnda förslaget exakt motsvarar den relevanta ordalydelsen i det avtal som ingicks mellan Vallourec och Corus sex månader senare, framgår det tydligt att denna strategi faktiskt har tillämpats av Vallourec och att nämnda avtal undertecknades för att genomföra den.

217 Det förhållandet att ett praktisk taget identiskt avtal därefter slöts mellan Corus å ena sidan och var och en av medlemmarna i Europa-Japan-klubben å den andra, det vill säga Dalmine och, därefter, Mannesmann, ett avtal som innebar att Corus behov av rör utan gängade ändar faktiskt fördelades mellan de tre medlemmarna i Europa-Japan-klubben från och med augusti 1993 precis på det sätt som Verluca hade avsett, bekräftar att de tre avtalen måste ha ingåtts i syfte att genomföra en gemensam strategi som föreslagits inom ramen för deras samordning inom nämnda klubb.

218 Denna slutsats stöds av bevisning som åberopats av kommissionen i bland annat skäl 91 i det ifrågasatta beslutet, vilket har följande lydelse:

"Den 21 januari 1993 skickade [Corus] ett dokument till Vallourec (det är sannolikt att det även skickades till [Mannesmann] och Dalmine) med olika förslag till en överenskommelse om omstrukturering av sektorn för sömlösa rör. Förslagen skulle diskuteras vid ett möte på Heathrow den 29 januari 1993 mellan Mannesmann, Vallourec, Dalmine och British Steel (sidan 4628 [i kommissionens akt, det vill säga den första sidan i handlingen kallad förslag till en överenskommelse om omstrukturering av sektorn för sömlösa rör]). I dokumentet sägs: '[Corus] has

indicated its intention to withdraw eventually from seamless tube manufacture. It seeks to do this in an orderly and controlled manner in order to avoid disruption in the supply of tubes to its customers and to assist these producers who acquire the business to retain the order load... Discussions have been held over the last six months between [Corus] and other producers interested in acquiring assets from [Corus] and [Corus] believes that there is a consensus to proceed along the lines described in this paper.' [Corus har angivit att det eventuellt avser att upphöra med tillverkningen av sömlösa rör. Det avser att genomföra detta på ett ordnat och kontrollerat sätt i syfte att undvika att dess kunder drabbas av ett avbrott i leveranserna av rör och i syfte att hjälpa de tillverkare som övertar verksamheten att bibehålla ordervolymen ... Diskussioner har hållits under de senaste sex månaderna mellan Corus och andra tillverkare som är intresserade av att överta tillgångar från Corus, och Corus anser att det råder samförstånd om att fortsätta i enlighet med vad som beskrivs i denna handling.] Ett av förslagen gick ut på att OCTG-verksamheten skulle överlåtas till Vallourec, samtidigt som gällande avtal om leverans av rör med ogängade ändar mellan [Corus] och Vallourec, [Mannesmann] och Dalmine skulle bibehållas, med samma proportioner. Samma dag ägde ett möte rum mellan [Mannesmann] och [Corus], där [Mannesmann] 'agreed that Vallourec should take the lead in the future ownership of the OCTG Business' [godtog att Vallourec skulle ta ledningen när det gäller förvärvet av OCTG-verksamheten] (sidan 4626 [i kommissionens akt, det vill säga en sida i form av ett fax som skickades den 22 januari 1993 av Davis på Corus till Patrier på Vallourec]). I ett dokument från Dalmine med rubriken ['Seamless steel tube system in Europe and market evolution' [systemet med sömlösa stålrör i Europa och marknadens utveckling] (sidan 2053 [i kommissionens akt])] från maj–augusti 1993 konstateras att problemet [Corus] endast kunde lösas på ett för alla parter godtagbart sätt av de europeiska företagen. Även Dalmine medgav att det var nödvändigt att Vallourec förvärvade [Corus] anläggningar."

219 Förstainstansrätten påpekar vidare att i anteckningen strategisk bedömning, som citeras i skäl 80 i det ifrågasatta beslutet, angav Vallourec en möjlighet till samordning mellan detta företag, Dalmine och Mannesmann angående leverans av rör utan gängade ändar till Corus. Dessutom hänvisade kommissionen i skäl 59 i det ifrågasatta beslutet till handlingen "g) japansk", i synnerhet till den kalender som återfinns på sidan 4 i denna handling (sidan 4912 i kommissionens akt), för att ange att de europeiska tillverkarna höll förberedande möten innan de träffade de japanska tillverkarna i syfte att samordna sina ståndpunkter och framställa gemensamma förslag inom ramen för Europa-Japan-klubben.

220 Det följer av den skriftliga bevisning som åberopats av kommissionen i det ifrågasatta beslutet och vilken det erinrats om ovan att de fyra gemenskapstillverkarna faktiskt träffades för att samordna sina ståndpunkter inom ramen för Europa-Japan-klubben innan det interkontinentala mötet inom denna klubb ägde rum. Detta var fallet åtminstone under år 1993. Det är även fastställt att nedläggningen av Corus gängningsanläggning i Clydesdale och Vallourecs uppköp av denna anläggning samt Dalmines och Mannesmanns leveranser av rör utan gängade ändar till detta företag, var föremål för diskussioner under dessa möten. Det är således otänkbart att Mannesmann kunde sakna kännedom om innehållet i den strategi som utarbetats av Vallourec och om det förhållandet att dess leveransavtal med Corus utgjorde en del av ett mer vidsträckt konkurrensbegränsande avtal som påverkade såväl marknaden för gängade standardrör som marknaden för rör utan gängade ändar.

221 Vad gäller Dalmines argument att det tredje leveransavtalet mellan Corus och Mannesmann ingåtts mycket senare än de två andra, vilket medförde att kommissionen inte kunde dra slutsatsen att det förelåg en enda överträdelse som omfattade de fyra europeiska tillverkarna, påpekar förstainstansrätten att avsaknaden av ett leveransavtal mellan Mannesmann och Corus före år 1993 inte påverkar kommissionens bedömning angående det syfte som eftersträvades av de tre andra tillverkarna, det vill säga Corus, Vallourec och Dalmine, när de undertecknade de två andra avtalen år 1991. Även om strategin att dela upp leveranserna av rör utan gängade ändar inte genomfördes fullt ut förrän vid den tidpunkt då Corus hade tre leverantörer, utgjorde undertecknandet av de två andra avtalen, som täckte 70 procent av Corus behov av sömlösa rör, nämligen ett delgenomförande av detta projekt, vilket emellertid omfattade en stor del av detta.

222 Såsom kommissionen har påpekat vid förstainstansrätten, utgör det dessutom ett stöd för kommissionens bedömning att det i handlingen "Förslag till en överenskommelse om omstrukturering av sektorn för sömlösa rör" av den 21 januari 1993 angavs att det förhållandet att Mannesmann redan levererade rör utan gängade ändar till Corus inte alls, såsom Dalmine har gjort gällande, var oförenligt med undertecknandet av ett leveransavtal mellan Corus och Mannesmann i augusti 1993. Även om kommissionen av försiktighetsskäl slog fast att den överträdelse som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet såvitt avser Mannesmann endast förelåg från och med den 9 augusti 1993 med hänsyn till att Mannesmanns undertecknande av ett

leveransavtal med Corus denna dag utgjorde ett säkert bevis för dess deltagande i överträdelsen, följer det emellertid av den ovannämnda hänvisningen att Mannesmann i verkligheten levererade rör utan gängade ändar till Corus från och med januari 1993.

223 Det följer således av den bevisning som kommissionen åberopat i det ifrågasatta beslutet att Vallourec hade utarbetat en strategi för att skydda marknaden i Förenade kungariket och ingått ett leveransavtal med Corus som gjorde det möjligt att bland annat i ett första steg genomföra denna strategi. Dalmine och Mannesmann anslöt sig senare till dessa företag, vilket stöds av att vart och ett av dessa två företag ingick ett leveransavtal med Corus.

224 Mot bakgrund av det föregående fastslår förstainstansrätten att det var riktigt av kommissionen att i det ifrågasatta beslutet anse att leveransavtalen utgjorde den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet och att kommissionen styrkt att nämnda överträdelse förelåg. Det skall även i fullständighetens intresse påpekas att den tilläggsbevisning som kommissionen har åberopat bekräftar det riktiga i dess bedömning att dessa avtal var en del av en mer vidsträckt gemensam politik som påverkade marknaden för gängade rör av OCTG-standard.

225 Vad gäller påståendena att det avtal som ingåtts mellan Dalmine och Corus endast hade en ringa konkurrensbegränsande verkan, påpekar förstainstansrätten att eftersom avtalets konkurrensbegränsande syfte och den konkurrensbegränsande strategi som bidrog till att genomföra avtalet har styrkts, kan dessa påståenden, även om de skulle anses styrkta, inte påverka det förhållandet att det förelåg en sådan överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet.

226 Följaktligen kan talan inte bifallas på de grunder som rör förekomsten av en konkurrensbegränsande samverkan och Dalmines deltagande i denna.

Grunderna rörande den relevanta marknaden och sambandet med den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet

— Parternas argument

227 Dalmine har gjort gällande att Corus leveransavtal avsåg produkter som inte omfattades av den relevanta marknaden. Kommissionen kunde således inte vad gäller dessa avtal fastslå att det förelåg en begränsning av konkurrensen på denna marknad.

228 Dalmine har närmare angivit att kommissionen ansåg att Corus leveransavtal utgjorde en del av det avtal om skydd för de nationella marknaderna som ansetts vara rättsstridigt enligt artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. En sådan bedömning innebär som en naturlig följd att dessa avtal påverkar konkurrensen på samma produktmarknad som det avtal som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Dalmine har gjort gällande att detta inte är fallet. Leveransavtalen omfattade andra produkter än de som omfattades av det avtal som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Leveransavtalen avsåg nämligen till 80 procent släta rör avsedda att omarbetas till OCTG-rör av premiumtyp, medan det avtal som ingåtts inom ramen för Europa-Japan-klubben endast avsåg OCTG-rör av standardtyp. Kommissionens resonemang är således felaktigt och det ifrågasatta beslutet är inte tillräckligt motiverat.

229 Dalmine har hävdat att de leveransavtal som ingåtts med Corus inte utgjorde en åtgärd för att genomföra den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Dalmine har gjort gällande att det påstådda avtalet mellan Vallourec och Corus inte kunde ha till syfte att hindra de japanska tillverkarna att få tillgång till marknaden, eftersom de sistnämnda redan hade betydande marknadsandelar i Förenade kungariket. Dessutom visar den bevisning som åberopats av kommissionen att Vallourec inte var övertygat om att nedläggningen av fabriken i Clydesdale skulle öka de japanska tillverkarnas konkurrens på denna marknad.

230 Dalmine har påpekat att Corus från och med år 1991 köpte släta rör från utomstående tillverkare. Det var således inte längre fråga om "nationell" tillverkning i Förenade kungariket, såsom föreskrevs i grundreglerna beträffande skyddet för de nationella marknaderna inom ramen för Europa-Japan-klubben. Det var således felaktigt att i tabellen i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet integrera Vallourecs, Mannesmanns och Dalmines försäljning av släta rör till Corus i försäljningen från "nationell tillverkare".

231 I andra hand har Dalmine gjort gällande att för det fall förstainstansrätten skulle anse att Dalmines leveransavtal med Corus kan hänföras till den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, medför det att alla brister i den motivering som ligger till grund för konstaterandet av den överträdelse som fastställts i artikel 2 även påverkar giltigheten av artikel 1.

232 Kommissionen anser att den i skälen 146–155 i det ifrågasatta beslutet i tillräcklig mån har beskrivit den mekanism som innebar att leveransavtalen var avsedda att genomföra grundreglerna avseende skyddet för de nationella marknaderna som beslutats inom ramen för Europa-Japan-klubben.

233 Vad gäller Dalmines påståenden som grundas på prisnivån i Förenade kungariket, har kommissionen på nytt framhållit att det var fråga om en hög prisnivå.

— Förstainstansrättens bedömning

234 Det skall för det första framhållas att kommissionen i artikel 1 respektive artikel 2 i det ifrågasatta beslutet har fastställt förekomsten av två olika överträdelser som påverkar två marknader för närliggande produkter. Det är i sig inte rättsstridigt att

den marknad som är relevant för konstaterandet av den överträdelse som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är marknaden för släta rör, medan den marknad som är relevant för konstaterandet av den överträdelse som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet är marknaden för OCTG-rör av standardtyp, i enlighet med definitionen av de berörda marknaderna i skäl 29 i det ifrågasatta beslutet.

235 I detta hänseende finns det ingen gemenskapsrättslig regel som hindrar att kommissionen fastställer två olika överträdelser av artikel 81.1 EG i ett och samma beslut. De bedömda ekonomiska situationerna kan vara komplexa, vilket medför att två självständiga men överlappande marknader kan påverkas av två överträdelser som det således är naturligt att beivra i ett och samma beslut eftersom även överträdelserna är åtskilda men överlappande.

236 Kommissionen har således i förevarande fall beskrivit en situation i vilken avtalen mellan de europeiska tillverkarna som påverkar den brittiska marknaden för släta rör åtminstone till en del har utformats i syfte att skydda den brittiska marknaden från japansk import i senare led av gängande OCTG-rör av standardtyp. Kommissionen hade inte i tillräcklig mån kunnat beakta de omständigheter som den upptäckte under sin undersökning utan att behandla de olika konkurrensbegränsande förfaranden som förekom på de båda sammankopplade marknaderna (se, analogt, förstainstansrättens dom av den 25 oktober 2002 i mål T-5/02, Tetra Laval mot kommissionen, REG 2002, s. II-4381, punkterna 142–147 och 154–162, vilken emellertid har överklagats).

237 Vad gäller de kriterier som formulerats av Dalmine beträffande det samband som förelåg mellan de båda beivrade överträdelserna, påverkar dessa inte det förhållandet att artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är välgrundad, eftersom den överträdelse som har fastställts i denna artikel redan är styrkt med stöd av lydelsen i leveransavtalen (se ovan punkterna 178–192). Dessa argument skall emellertid ändå prövas eftersom kommissionen har hänvisat till det samband som förelåg i förhållande till den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet och eftersom kommissionen även inom ramen för beräkningen av böterna i skäl 164 i det ifrågasatta beslutet har åberopat detta samband.

238 Det framgår av skäl 111 i det ifrågasatta beslutet, som citerats i sin helhet ovan i punkt 178, att syftet med den samverkan som där beskrivits faktiskt var att skydda den brittiska marknaden för OCTG-rör av standardtyp inom ramen för grundreglerna, men att denna samverkan dessutom hade ett annat syfte och andra konkurrensbegränsande verkningar vad gäller den brittiska marknaden för släta rör. Förstainstansrätten anser således att kommissionen i tillräcklig mån har motiverat den del av sitt resonemang som rör sambandet mellan de två överträdelser som konstaterats i det ifrågasatta beslutet.

239 Vad gäller Dalmines argument, enligt vilka Corus inte längre var en nationell tillverkare av gängade OCTG-rör av standardtyp på grund av att det köpte sina släta rör från andra europeiska tillverkare, framgår det av Vallourecs anteckningar att den som upprättat dessa, Verluca, var mest optimistisk angående möjligheterna att få de japanska tillverkarna att iaktta grundreglerna för det fall Corus godtog att endast köpa släta rör som tillverkats inom gemenskapen i stället för att köpa släta rör från andra kontinenter. När Corus hade beslutat att lägga ned sin gängningsfabrik i Clydesdale, uteslöts den förordade lösningen att släta rör som tillverkats i Storbritannien skulle omarbetas till rör med gängade ändar, men det innebar inte att varje försök att bibehålla skyddet för den brittiska marknaden gentemot de japanska tillverkarna ansågs som omöjliga, såsom Dalmine har anfört.

240 I gengäld framgår det av handlingarna i ärendet att det för Vallourec var nödvändigt att hitta en lösning som gjorde det möjligt att i bästa fall bibehålla *status quo*. Lösningen som innebar att Corus enbart skulle köpa in släta rör som tillverkats i gemenskapen hade utarbetats av Vallourec i syfte att uppnå detta mål. Frågan om det var effektivt eller inte är utan betydelse, eftersom det framgår av bevisningen att de syften som eftersträvats av de europeiska tillverkare som undertecknat leveransavtalen var att bibehålla den brittiska marknadens ställning som nationell marknad gentemot de japanska tillverkarna (se ovan punkt 213 och följande punkter).

241 Av samma skäl skall Dalmines argument att det var fel att föra in Vallourecs, Mannesmanns och Dalmines försäljning av släta rör till Corus under den del av tabellen i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet som hade rubriken "nationell tillverkare". Att denna försäljning beaktades på detta sätt innebär nämligen att släta rör som tillverkats i Europa och som gängats av Corus, och därefter av TISL (ett dotterbolag till Vallourec), likställs med rör med gängade ändar som tillverkats i Storbritannien.

242 Kommissionens bedömning av den överträdelse som konstaterats i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet påverkas, såsom det framgår av skäl 111 i nämnda beslut, dessutom av att enbart en del av de släta rören som omfattades av leveransavtalen omarbetades till OCTG-rör av standardtyp, eftersom den övriga delen var avsedd för tillverkning av OCTG-rör med gängade ändar av premiumtyp. Under förutsättning att det är fastställt att en viss del av de släta rören omarbetades till OCTG-rör av standardtyp, är förekomsten av ett samband mellan de båda överträdelserna nämligen styrkt, och därigenom utgör förekomsten av den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ett stöd för den överträdelse som konstaterats i beslutets artikel 1.

243 Enligt Dalmines egna uppgifter var 20 procent av de släta rör som levererades i enlighet med leveransavtalet mellan Corus och Dalmine avsedda att omarbetas till rör med gängade ändar av standardtyp. Innehållet i detta avtal, liksom i de avtal som ingåtts mellan Corus och Vallourec respektive Mannesmann, bekräftar nämligen, i artikel 6 b i respektive avtal, att försäljningen av OCTG-rör av standardtyp (buttress threaded casing) och OCTG-rör av premiumtyp (VAM) beaktades för att beräkna det pris som Corus skulle betala för de släta rören, vilket är ett beräkningssätt som enbart skulle få en mening om en viss andel av de levererade släta rören omarbetades till OCTG-rör av standardtyp.

244 Förstainstansrätten konstaterar emellertid, i fullständighetens intresse, att kommissionens påstående i den första meningen i skäl 164 i det ifrågasatta beslutet, där det anges att leveransavtalen, som låg till grund för den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, enbart var ett sätt att genomföra den överträdelse som fastställts i artikel 1, var överflödig, eftersom genomförandet var ett av syftena

med den andra överträdelsen bland flera anknutna, men separata, syften och konkurrensbegränsande verkningar. Förstainstansrätten ansåg nämligen i domen i det ovan i punkt 111 omnämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen (punkt 569 och följande punkter) att kommissionen hade åsidosatt likabehandlingsprincipen genom att inte beakta den överträdelse som konstaterats i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet vid fastställandet av det bötesbelopp som påförts de europeiska tillverkarna, trots att syftet med och verkningarna av nämnda överträdelse gick längre än att bidra till upprätthållandet av Europa-Japan-avtalet (se särskilt punkt 571 i nämnda dom).

245 Även om den ojämlika behandling som nämnts i föregående punkt slutligen motiverade en nedsättning av det bötesbelopp som påförts de japanska sökandena, motiverar den felaktiga bedömning som ligger till grund för denna ojämlika behandling vare sig att artikel 2 eller artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras i förevarande mål.

246 Av det föregående följer att de grunder som rör den relevanta marknaden och sambandet mellan de båda överträdelserna enligt artikel 1 respektive artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte kan läggas till grund för ett bifall av talan. Följaktligen kan yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte bifallas.

Yrkandet om ogiltigförklaring av böterna eller nedsättning av bötesbeloppet

247 Dalmine har med hänvisning till de ovan åberopade grunderna yrkat att artikel 4 i det ifrågasatta beslutet, i vilken sökanden påfördes böter med ett belopp av 10,8 miljoner euro, samt skälen 156–175 i nämnda beslut skall ogiltigförklaras. I andra hand har Dalmine yrkat att det bötesbelopp som påförts detta företag skall nedsättas. Sökanden har härvid kritiserat kommissionen för att den inte på ett korrekt sätt har tillämpat kriterierna för fastställande av bötesbeloppet, särskilt riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjer för beräkning av böter) och meddelandet om samarbete.

1. *Överträdelsens svårighetsgrad*

248 Dalmine har ifrågasatt kommissionens bedömning vad gäller den kritiserade överträdelsens svårighetsgrad.

Definitionen av relevant marknad och verkan av överträdelsen

Parternas argument

249 Dalmine har kritiserat kommissionen för att den inte till fullo beaktade överträdelsens verkan för att bedöma dess svårighetsgrad i enlighet med vad som därvid föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter (punkt 1 A). I förevarande fall undersökte kommissionen denna verkan utan att inskränka sig till den relevanta marknaden såsom den var skyldig att göra.

250 Dalmine har nämligen erinrat om att marknaden för de relevanta produkterna var marknaden för OCTG-standardrör och projekttransportrör. Kommissionen hade fastställt att den geografiska marknaden för den första typen av rör utgjordes av en världsmarknad och att marknaden för den sistnämnda typen av rör "åtminstone [var] europeisk" (skälen 35 och 36 i det ifrågasatta beslutet). Inte desto mindre bortsåg kommissionen från denna definition av den relevanta marknaden och bedömde överträdelsens svårighetsgrad genom att enbart beakta den försäljning av de relevanta produkterna som skett på gemenskapsmarknaden.

251 Kommissionen borde såvitt avser OCTG-standardrör ha hänfört sig till världsmarknaden. Den skulle i sådana fall ha kommit till slutsatsen att den försäljning som genomförts av de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig motsvarade 13,5 procent av den relevanta marknaden, och att den försäljning som skedde på den europeiska marknaden motsvarade 0,75 procent av nämnda marknad.

252 Vad gäller projekttransportrör kan det förhållandet att den relevanta marknaden begränsats geografiskt till Europa enligt sökanden inte motivera en bedömning som enbart omfattar gemenskapens territorium. Kommissionen borde i sin bedömning ha inbegripit verkan på offshoreområdena i Norge av den konkurrensbegränsande samverkan som utgjorde den beivrade överträdelsen.

253 Dalmine har vidare kritiserat kommissionen för att den har grundat sig på det faktum att Tyskland, Frankrike, Italien och Förenade kungariket motsvarade en majoritet av förbrukningen av de relevanta produkterna inom gemenskapen (skäl 161 i det ifrågasatta beslutet). För de berörda produkttyperna är den relevanta geografiska marknaden mer vidsträckt än gemenskapens territorium.

254 Dalmine har slutligen angivit att avtalet om iakttagande av grundreglerna såvitt avser skyddet för de nationella marknaderna som ingåtts inom ramen för Europa Japan-klubben enbart hade en försumbar inverkan på den allmänna försäljningen av OCTG-rör på Dalmines nationella marknad, det vill säga Italien. Eftersom kommissionen inte har uttalat sig angående frågan huruvida projekttransportrör kan ersättas med svetsade rör, är det inte möjligt att kontrollera den faktiska verkan av det berörda avtalet.

255 Kommissionen har som svar på dessa anmärkningar anfört att den har fastställt bötesbeloppet i enlighet med bestämmelserna i förordning nr 17. Grundbeloppet har fastställts i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad och hur lång tid överträdelsen pågick.

256 Kommissionen har erinrat om att de rör som är föremål för den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet enbart utgjorde en del av de sömlösa rör som var avsedda för användning i petroleum- och gasindustrin. De OCTG-standardrör och projekttransportrör som såldes i gemenskapen av de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig utgjorde 19 procent av gemenskapens förbrukning av sömlösa OCTG-rör och transportrör, medan 50 procent av gemenskapens förbrukning täcktes av OCTG-rör och transportrör som inte omfattades av avtalet, och mer än 21 procent av sistnämnda förbrukning bestod av import från andra utomstående länder än Japan.

257 Kommissionen har vidare påpekat att den tydligt har medgivit överträdelsens begränsade inverkan på marknaden. Kommissionen har även gjort gällande att dess bedömning var inriktad på gemenskapsmarknaden utan att detta innebar en motsättning i förhållande till definitionen av den geografiska marknaden för OCTG-rör (skäl 35 i det ifrågasatta beslutet).

Förstainstansrättens bedömning

258 Förstainstansrätten anger först och främst att kommissionen enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 får ålägga böter om lägst 1 000 euro och högst en miljon euro, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga 10 procent av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen. I denna bestämmelse anges att när bötesbeloppet bestäms inom dessa gränser skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.

259 Det föreskrivs emellertid vare sig i förordning nr 17 eller i riktlinjerna för beräkning av böter, och det framgår inte heller av rättspraxis, att bötesbeloppet skall fastställas direkt mot bakgrund av den marknad som påverkats. Detta är endast en bland andra

relevanta faktorer. I enlighet med förordning nr 17, såsom denna tolkats i rättspraxis, skall det bötesbelopp som åläggs ett företag på grund av en konkurrensrättslig överträdelse vara proportionellt mot överträdelsen bedömd i sin helhet, med beaktande av bland annat hur allvarlig den varit (se, för ett motsvarande synsätt, förstainstansrättens dom av den 6 oktober 1994 i mål T-83/91, Tetra Pak mot kommissionen, REG 1994, s. II-755, punkt 240; svensk specialutgåva, volym 16, s. II-1, och analogt förstainstansrättens dom av den 21 oktober 1997 i mål T-229/94, Deutsche Bahn mot kommissionen, REG 1997, s. II-1689, punkt 127). Såsom domstolen fastslagit i dom av den 7 juni 1983 i målen 100/80–103/80, Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, svensk specialutgåva, volym 7, s. 133, punkt 120), måste vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är hänsyn tas till en rad faktorer, vars slag och betydelse varierar alltefter överträdelsen i fråga och de särskilda omständigheterna i fallet (se analogt även domen i det ovannämnda målet Deutsche Bahn mot kommissionen, punkt 127).

260 Förstainstansrätten anger i övrigt att kommissionen, även om den inte uttryckligen åberopade riktlinjerna för beräkning av böter i det ifrågasatta beslutet, emellertid fastställde de bötesbelopp som ålades sökanden genom att tillämpa den beräkningsmetod som föreskrivs i dessa.

261 Trots att kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning när den fastställer bötesbelopp (förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkt 59, och analogt domen i det ovan i punkt 259 nämnda målet Deutsche Bahn mot kommissionen, punkt 127) skall det betonas att kommissionen inte kan avvika från de regler som den ålagt sig (se domen i det ovan i punkt 162 nämnda målet Hercules Chemicals mot kommissionen, punkt 53, fastställd efter överklagande genom domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-51/92 P, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1999, s. I-4235, och där angiven rättspraxis). När kommissionen fastställer bötesbelopp måste den därför verkligen beakta lydelsen i riktlinjerna för beräkning av böter, särskilt avseende de tvingande delarna. Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning och dess egen begränsning av detta utgör i vart fall inte hinder för att gemenskapsdomstolarna utövar sin fulla prövningsrätt.

262 Förstainstansrätten anger att enligt punkt 1 A i riktlinjerna för beräkning av böter gäller följande: "Vid bedömningen av överträdelsens allvar skall man beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden." I punkt 159 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen anfört att den beaktat dessa tre kriterier när den fastslagit hur allvarlig överträdelsen varit.

263 För att komma fram till slutsatsen att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet varit "mycket allvarlig" har kommissionen emellertid i skäl 161 i det ifrågasatta beslutet huvudsakligen stött sig på att alla företagen agerat på ett rättsstridigt sätt. Kommissionen har härvid åberopat att det avtal om marknadsuppdelning mot vilket sanktionsåtgärder vidtagits varit starkt konkurrensbegränsande och till skada för en väl fungerande inre marknad, att rättsstridigheten varit överlagd och att ett hemligt och institutionaliserat system införts, som syftat till att begränsa konkurrensen. I skäl 161 har kommissionen även beaktat den omständigheten att" [d]e fyra medlemsstater som berörs ... vidare [står] för merparten av konsumtionen av sömlösa OCTG-rör och sömlösa transportrör inom gemenskapen och [alltså] utgör ... en betydande geografisk marknad".

264 Kommissionen konstaterade däremot i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet att "överträdelsens konkreta inverkan på marknaden [varit] begränsad", eftersom de två varor den avsåg, nämligen OCTG-standardrör och projekttransportrör, endast motsvarade 19 procent av förbrukningen inom gemenskapen av sömlösa OCTG-rör och sömlösa transportrör och eftersom en del av efterfrågan på sömlösa rör på grund av den tekniska utvecklingen numera kan täckas av svetsade rör.

265 Efter att, på grundval av de punkter som räknats upp i skäl 161 i det ifrågasatta beslutet, ha fastslagit att överträdelsen varit "mycket allvarlig", beaktade kommissionen i punkt 162 i det ifrågasatta beslutet att de till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig sålt en relativt liten mängd av de ifrågavarande varorna i de berörda medlemsstaterna (73 miljoner euro om året). Denna hänvisning till marknadens storlek motsvarar bedömningen i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet av överträdelsens

begränsade inverkan på marknaden. Kommissionen beslutade således att fastställa bötesbeloppet i förhållande till överträdelsens allvarlighetsgrad till 10 miljoner euro. I riktlinjerna för beräkning av böter föreskrivs emellertid i princip ett bötesbelopp "över 20 miljoner [euro]" för överträdelser i kategorin mycket allvarliga överträdelser.

266 Förstainstansrätten skall pröva om kommissionens ovan angivna ställningstagande är rättsstridigt mot bakgrund av de argument som Dalmine riktat mot detta.

267 Vad gäller Dalmines argument om de relevanta marknaderna konstaterar förstainstansrätten att skälen 35 och 36 i det ifrågasatta beslutet innehåller en definition av de berörda geografiska marknaderna såsom de normalt anses avgränsade med bortseende från de rättsstridiga avtalen som syftade till att dela upp dem på ett konstgjort sätt. Det framgår vidare i skälen 53–77 i det ifrågasatta beslutet att de japanska och europeiska tillverkarnas beteende på respektive nationell marknad, eller i vissa fall på marknaden inom en viss region i världen, bestämdes av specifika regler som varierade från en marknad till en annan och som var resultatet av affärsförhandlingar som förts inom Europa-Japan-klubben.

268 Förstainstansrätten anser således att Dalmines argument, att den försäljning som uppnåtts av de åtta företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig endast motsvarade en ringa andel av världsmarknaden och av den europeiska marknaden för OCTG-standardrör och projekttransportrör, inte är relevanta. Det utgör nämligen ett faktum att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet hade till syfte, och åtminstone i viss mån fick till verkan, att vart och ett av nämnda företag utestängdes från de övriga företagens nationella marknader, däribland marknaderna för de fyra största länderna i Europeiska gemenskapen vad gäller förbrukning av stålrör. Detta utgjorde en "mycket allvarlig" överträdelse enligt den bedömning som gjorts i det ifrågasatta beslutet.

269 Dalmines argument i detta avseende om den ringa försäljningen av OCTG-standardrör och betydelsen av svetsade rör för att konkurrera med projekttransportrör på företagets inrikesmarknad saknar relevans, eftersom Dalmines deltagande i överträdelsen avseende uppdelning av marknaderna följer av dess åtagande att inte sälja de produkter som avses i det ifrågasatta beslutet på andra marknader. Även om det antas att de åberopade omständigheterna skulle vara styrkta, påverkar detta inte kommissionens slutsats beträffande hur allvarlig den överträdelse är som Dalmine gjort sig skyldigt till.

270 Förstainstansrätten påpekar vidare att det av Dalmine åberopade förhållandet att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet enbart omfattar två specifika produkter, nämligen OCTG-standardrör och projekttransportrör och inte alla OCTG-rör och transportrör, uttryckligen har nämnts av kommissionen i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet som en omständighet som begränsar den konkreta inverkan av överträdelsen på marknaden (se ovan punkt 264). Kommissionen har även i nämnda skäl 160 hänvisat till den ökande konkurrensen från svetsade rör (se även ovan punkt 264). Det kan således konstateras att kommissionen redan har tagit dessa omständigheter i beaktande i det ifrågasatta beslutet vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var.

271 Förstainstansrätten finner att den omständigheten, som anges ovan i punkt 265, att det belopp som fastställts för överträdelsens allvar satts ned till 50 procent av det minimibelopp som vanligen anges med avseende på "mycket allvarliga" överträdelser innebär ett korrekt beaktande av att överträdelsen haft en begränsad inverkan på marknaden i förevarande fall.

272 Förstainstansrätten erinrar härvid även om att böterna även avses ha en avskräckande verkan i konkurrensfrågor (se härvid punkt 1 A, fjärde stycket i riktlinjerna för beräkning av böter). Med hänsyn till att de företag till vilka det

ifrågasatta beslutet riktade sig är stora, vilket angivits i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet (se även nedan punkt 281 och följande punkter), hade en betydligt större nedsättning av det belopp som fastställts i förhållande till överträdelsens allvarlighetsgrad kunnat få till följd att böternas avskräckande verkan hade omintetgjorts.

Bedömningen av de enskilda företagens beteende och avsaknaden av en åtskillnad mellan företagen i förhållande till deras storlek

Parternas argument

273 Dalmine har kritiserat kommissionen för att den inte har beaktat de enskilda företagens beteende och storleken på vart och ett av de berörda företagen. Enligt riktlinjerna för beräkning av böter är kommissionen skyldig att beräkna bötesbeloppet i förhållande till dessa faktorer.

274 Dalmine har härvid gjort gällande att dess ställning på marknaden endast var marginell. OCTG-standardrör utgjorde endas. 7,3 procent av dess samlade försäljning under perioden åren 1990–1995. Eftersom kommissionen inte beaktat den inverkan som svetsade rör hade på marknaden för sömlösa rör i förhållande till projekttransportrör, har kommissionen inte kunnat komma till en definitiv slutsats. Dalmine har inte heller exakt tillämpat de konkurrensbegränsande avtal som lagts det till last, utan företaget behöll en viss självständighet att vidta åtgärder inom Europa-Japan-klubben, eftersom det fortsatte att sälja OCTG-rör och transportrör i Europa och på andra ställen.

275 Dalmine har vidare kritiserat kommissionen för att ha fastställt bötesbeloppet utan att beakta vart och ett av de berörda företagens storlek och deras omsättning på den berörda marknaden. Skälighetshänsyn och likabehandlingsprincipen kräver att

företagen inte skall behandlas som om de vore likvärdiga, utan sanktionsåtgärder bör vidtas mot deras beteende i förhållande till den enskilda roll som vart och ett av företagen spelat och den inverkan som deras respektive deltagande i överträdelsen haft på marknaden.

276 Dalmine anser att detta företag har bestraffats orättvist, eftersom det var det minsta företaget bland dem som det ifrågavarande beslutet riktade sig till. Dalmine har kritiserat kommissionens kategoriska ställningstagande som framgår av skäl 165 i det ifrågasatta beslutet. Kommissionen anförde där att "[s]amtliga företag som avses i detta beslut är stora. Därför finns det ingen anledning att differentiera bötesbeloppen." Dalmine har gjort gällande att dess verksamhet var begränsad till att tillverka vissa typer av sömlösa rör. Detta företag kan inte jämföras med företag som har en mycket bredare verksamhet och en omsättning som vida överstiger Dalmines.

277 Kommissionen har påpekat att Dalmine har deltagit i ett avtal om skydd för nationella marknader, vilket utgör en allvarlig överträdelse av artikel 81.1 EG. Kommissionen har i detta avseende framhållit att sökanden inte i sak har ifrågasatt de faktiska omständigheterna i det ifrågasatta beslutet. Sökanden har vidare deltagit i den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. Det förhållandet att Dalmine har kunnat anta ett något självständigt beteende i förhållande till de övriga medlemmarna i denna konkurrensbegränsande samverkan utgör i sig inte en förmildrande omständighet (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-327/94, SCA Holding mot kommissionen, REG 1998, s. II-1373, punkt 142). Under alla omständigheter är den av Dalmine påstådda självständigheten inom Europa-Japan-klubben inte relevant och motsägs av att detta företag hade en närmast monopolliknande ställning på den italienska marknaden. Den motsägs även av dess aktiva deltagande i diskussionerna om övertagandet av Corus verksamhet och slutligen av det avtal som detta företag ingått med Corus angående tillämpningen av grundreglerna och skyddet för de nationella marknaderna som överenskommits inom ramen för Europa-Japan-klubben.

278 Eftersom kommissionen i det ifrågasatta beslutet konstaterade att de åtta företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig alla var stora företag och eftersom överträdelsen endast hade en relativt ringa inverkan på marknaderna totalt sett, är

Dalmines argument inte tillräckliga för att visa att kommissionen överskridit sitt utrymme för skönsmässig bedömning i förevarande fall genom att inte tillämpa punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter i förevarande fall.

279 Kommissionen har mot dessa anmärkningar även anfört att sökandens omsättning för år 1998 uppgick till 669 miljoner euro (skäl 17 i det ifrågasatta beslutet). Det är således fråga om ett stort företag. Enligt kommissionen finns det inga omständigheter som talar för att Dalmine bör erhålla en nedsättning av bötesbeloppet på grund av att detta företag inte skulle vara lika stort som de övriga företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig.

Förstainstansrättens bedömning

280 Förstainstansrätten påpekar inledningsvis att den begränsning till 10 procent av omsättningen i hela världen som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 enbart är relevant för beräkningen av den övre gränsen för det bötesbelopp som kommissionen får påföra (se punkt 1 i riktlinjerna för beräkning av böter och domen i det ovan i punkt 259 omnämnda målet Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 119) och betyder inte att det måste finnas ett proportionellt samband mellan storleken på respektive företag och det bötesbelopp som påförs företaget.

281 Dessutom skall det påpekas att det i punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter, som är tillämpliga i förevarande fall (se ovan punkt 272), ges en möjlighet att "i vissa fall variera de belopp som fastställs inom var och en av de ovan angivna kategorierna [överträdelser] för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den faktiska påverkan på konkurrensen, av varje företags förfarande i samband med överträdelsen". Enligt detta stycke kan ett sådant förfarande vara lämpligt "särskilt när det är stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma slag".

282 Det följer emellertid av uttrycken "i vissa fall" och "särskilt" i riktlinjerna för beräkning av böter att en variation i förhållande till de enskilda företagens storlek inte utgör ett systematiskt beräkningssteg som kommissionen har ålagt sig att utföra utan en möjlighet till flexibilitet som kommissionen lämnat åt sig i ärenden där det är nödvändigt. Det skall i detta sammanhang erinras om den rättspraxis enligt vilken kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning som ger den möjlighet att beakta eller att inte beakta vissa omständigheter när den fastställer det bötesbelopp som den avser att ålägga, bland annat vad avser omständigheterna i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, domstolens beslut av den 25 mars 1996 i mål C-137/95 P, SPO m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. I-1611, punkt 54, och domstolens dom av den 17 juli 1997 i mål C-219/95 P, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1997, s. I-4411, punkterna 32 och 33, av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 465; se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-309/94, KNP BT mot kommissionen, REG 1998, s. II-1007, punkt 68).

283 Med hänsyn till den ovan angivna lydelsen i punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter, anser förstainstansrätten att kommissionen har behållit ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller möjligheten att variera böterna i förhållande till respektive företags storlek. När kommissionen fastställer bötesbeloppet i fall där böter påförs flera företag som har varit delaktiga i samma överträdelse, är den inte skyldig att säkerställa att de slutgiltiga bötesbeloppen motsvarar skillnaden mellan respektive företags totala omsättning (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-23/99, LR AF 1998 mot kommissionen, REG 2002, s. II-1705, punkt 278, och av den 19 mars 2003 i mål T-213/00, CMA CGM m.fl. mot kommissionen, REG 2003, s. II-913, punkt 385, vilka emellertid har överklagats).

284 I förevarande fall har kommissionen i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet konstaterat att samtliga företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig var stora, vilket innebar att det inte fanns anledning att härvid differentiera bötesbeloppen. Dalmine har bestridit den bedömningen och påpekat att Dalmine är det minsta av de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig. Dalmines omsättning år 1998 var

endas. 667 miljoner euro. Det kan härvid konstateras att skillnaden mellan Dalmine och Nippon, som är det största av de berörda företagen med en omsättning år 1998 på 13 489 miljoner euro, är väsenlig vad gäller den totala omsättningen där samtliga produkter ingår.

285 Kommissionen har i svaromålet i detta hänseende framhållit, utan att det har bestridits av Dalmine, att det sistnämnda inte är ett litet eller medelstort företag. I kommissionens rekommendation 96/280/EG av den 3 april 1996 om definitionen av små och medelstora företag (EGT L 107, s. 4), som var tillämplig vid tidpunkten för det ifrågasatta beslutets antagande, anges bland annat att företagen skall sysselsätta färre än 250 personer och antingen ha en årsomsättning som inte överstiger 40 miljoner euro eller en balansomslutning som inte överstiger 27 miljoner euro. I kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EGT L 124, s. 36) har de två sistnämnda tröskelvärdena höjts och fastställts till 50 miljoner respektive 43 miljoner euro.

286 Även om förstainstansrätten inte har tillgång till siffror rörande antalet anställda och Dalmines balansomslutning, kan det konstateras att Dalmines omsättning år 1998 var mer än tio gånger högre än det tröskelvärde som anges i kommissionens på varandra följande rekommendationer beträffande detta kriterium. På grundval av den information som framförts till förstainstansrätten kan det fastslås att kommissionen inte har gjort något fel när den i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet konstaterade att detta företag var stort.

287 Förstainstansrätten påpekar vidare att det bötesbelopp som påförts Dalmine i det ifrågasatta beslutet, det vill säga 10,8 miljoner euro, endast motsvarar ungefär 1,62 procent av dess totala omsättning år 1998, som uppgick till 667 miljoner euro. Om det avdrag undantas som gjorts på grund av att Dalmine samarbetat hade bötesbeloppet uppgått till 13,5 miljoner euro eller mindre än 2 procent av nämnda omsättning. Det skall konstateras att detta belopp ligger långt under det ovannämnda taket på 10 procent.

288 Vad gäller Dalmines argument att dess beteende haft en ringa inverkan på marknaden med hänsyn till att dess ställning på marknaden var marginell, erinrar förstainstansrätten på nytt om att Dalmines argument om den ringa försäljningen av OCTG-standardrör och betydelsen av svetsade rör för att konkurrera med projekttransportrör på företagets inrikesmarknad saknar relevans, eftersom Dalmines deltagande i överträdelsen avseende uppdelning av marknaderna följer av dess åtagande att inte sälja de produkter som avses i det ifrågasatta beslutet på andra marknader (se ovan punkt 269). Även om det antas att de åberopade omständigheterna skulle vara styrkta, påverkar detta inte kommissionens slutsats beträffande hur allvarlig den överträdelse är som Dalmine gjort sig skyldig till.

289 Förstainstansrätten erinrar i detta hänseende även om att var och en av tillverkarna har gjort samma åtagande, det vill säga åtagit sig att inte sälja OCTG-rör av standardtyp och transportrör på inrikesmarknaderna för var och en av de andra medlemmarna i Europa-Japan-klubben. Kommissionen har, såsom det har påpekats ovan i punkt 263, i huvudsak grundat sig på den starkt konkurrensbegränsande arten av detta åtagande för att komma till slutsatsen att den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet var av "mycket allvarlig" karaktär.

290 Eftersom Dalmine var den enda italienska medlemmen i Europa-Japan-klubben kan det konstateras att dess deltagande i detta avtal räckte för att utsträcka det geografiska tillämpningsområdet till en medlemsstat i gemenskapen. Det kan således konstateras att Dalmines deltagande i överträdelsen hade en icke oansenlig inverkan på gemenskapsmarknaden. Det är betydligt mer relevant att beakta denna omständighet vid bedömningen av den konkreta inverkan av Dalmines deltagande i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet på marknaderna för de produkter som avses i nämnda artikel, än att endast göra en jämförelse mellan varje företags totala omsättning.

291 Vad gäller det förhållandet att sökanden påstått sig ha ett självständigt handlingsutrymme inom Europa-Japan-klubben, erinrar förstainstansrätten om att den omständigheten att ett företag, beträffande vilket det har fastställts att det deltagit i ett samordnat förfarande tillsammans med sina konkurrenter i syfte att dela upp marknaderna, inte på marknaden har betett sig på det sätt som överenskommits med konkurrenterna inte nödvändigtvis utgör en omständighet som skall anses vara

förmildrande vid fastställandet av det bötesbelopp som skall utgå (domen i det ovan i punkt 277 omnämnda målet SCA Holding mot kommissionen, punkt 142). Ett företag som trots samordningen med sina konkurrenter bedriver en delvis självständig politik på marknaden försöker eventuellt helt enkelt använda den konkurrensbegränsande samverkan till sin egen fördel.

292 Andra strecksatsen i punkt 3 i riktlinjerna skall således tolkas så, att kommissionen endast är skyldig att godta en förmildrande omständighet i form av att en konkurrensbegränsande samverkan inte har genomförts om det företag som åberopar denna omständighet kan visa att det tydligt och genom långtgående åtgärder visat att det motsätter sig ett genomförande av denna samverkan. Detta motstånd skall vara så långtgående att det stör samverkans funktion i sig och företaget får inte skenbart ha anslutit sig till avtalet på ett sätt som därigenom kan leda andra företag till att genomföra den berörda konkurrensbegränsande samverkan.

293 Att ett företag inte har tagit avstånd från resultatet av ett möte som det har deltagit i, betyder i princip, såsom förstainstansrätten påpekade i domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet (punkt 1389), inte "att dess ansvar för att ha deltagit i överenskommelsen bortfaller". Det skulle vara alltför lätt för företagen att minska risken för att behöva betala stora böter om de kunde dra nytta av en olaglig samverkan och därefter åtnjuta en minskning av bötesbeloppet på grund av att de endast hade spelat en begränsad roll vid genomförandet av överträdelsen trots att deras ställningstagande har föranlett andra företag att bete sig på ett sätt som är skadligt för konkurrensen.

294 Förstainstansrätten påpekar vidare vad gäller Dalmines argument att detta företag spelat en passiv roll i samverkan, vilket enligt Dalmine utgör en förmildrande omständighet enligt första strecksatsen i punkt 3 i riktlinjerna för beräkning av böter, och att detta företag inte har förnekat att det deltog i Europa-Japan-klubbens möten. Förstainstansrätten har ovan inom ramen för de grunder som avser yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, liksom i domen i det ovan i punkt 111 omnämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, fastslagit att skyddet av de nationella marknaderna var en av de frågor som diskuterades under dessa möten.

295 Dalmine har i förevarande fall inte påstått att dess deltagande i Europa-Japan-klubbens möten var mer sporadiskt än de andra medlemmarnas deltagande, vilket i enlighet med rättspraxis eventuellt skulle kunna motivera en nedsättning av detta företags böter (se, i detta hänseende, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-317/94, Weig mot kommissionen, REG 1998, s. II-1235, punkt 264). Dalmine har inte heller framfört någon specifik omständighet eller bevisning som kan visa att detta företags inställning vid mötena i fråga var rent passiv eller okritisk. Tvärtom framgår det av punkt 290 ovan att den italienska marknaden upptogs i avtalet endast på grund av att Dalmine deltagit i Europa-Japan-klubben. Mot denna bakgrund kan kommissionen inte kritiseras för att inte med stöd av första strecksatsen i punkt 3 i riktlinjerna ha beviljat en nedsättning av det bötesbelopp som påförts Dalmine.

296 Även om det antas vara styrkt att Dalmine i förevarande fall endast uppnådde en begränsad försäljning på andra gemenskapsmarknader som omfattades av överträdelsen, är denna omständighet inte tillräcklig för att ifrågasätta företagets ansvar i detta fall, eftersom det genom sin närvaro vid Europa-Japan-klubbens möten anslöt sig, eller åtminstone fick de andra deltagarna att tro att det i princip anslöt sig, till det innehåll i det konkurrensbegränsande avtalet som man hade kommit överens om vid dessa tillfällen. Det framgår av handlingarna i ärendet och särskilt av de siffror som upptagits i tabellen i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet, att den uppdelning av marknaderna som fastställts genom samverkan tillämpades i praktiken, åtminstone i viss utsträckning, och att denna samverkan nödvändigtvis hade en faktisk inverkan på konkurrensvillkoren på gemenskapsmarknaderna.

297 Av det föregående framgår att kommissionen med hänsyn till omständigheterna i förevarande fall rimligen kunde anse att bötesbeloppet för vart och ett av de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig kunde fastställas till samma belopp i förhållande till hur allvarlig överträdelserna varit. Förstainstansrätten påpekar vidare i fullständighetens intresse att kommissionen inte heller har åsidosatt likabehandlingsprincipen i detta hänseende.

298 Mot bakgrund av ovan prövade argument och omständigheter saknas det anledning för förstainstansrätten att med tillämpning av sin fulla prövningsrätt i förevarande fall ändra bötesbeloppet med hänsyn till skillnader vad gäller situationen för eller storleken på de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig.

2. *Överträdelsens varaktighet*

Parternas argument

299 Dalmine har bestridit kommissionens bedömning såvitt avser hur länge överträdelsen pågått. Trots att mötena inom Europa-Japan-klubben började hållas år 1977, började överträdelseperioden på grund av de avtal om frivillig exportbegränsning som ingåtts mellan kommissionen och de japanska myndigheterna inte löpa förrän från och med den 1 januari 1991 (skäl 108 i det ifrågasatta beslutet). Dalmine har kritiserat kommissionen för att i det ifrågasatta beslutet ha underlåtit att beakta att den japanska regeringen förlängde avtalen om frivillig exportbegränsning till och med den 31 december 1990.

300 Dalmine anser vidare att överträdelseperioden upphörde mot slutet av år 1994 efter det att kommissionen hade genomfört de första kontrollerna i september 1994. Dalmine har hävdat att företaget därefter inte deltagit i något möte med de japanska tillverkarna.

301 Under alla omständigheter innebär de felaktigheter som det administrativa förfarandet är behäftat med att någon överträdelse inte kan läggas sökanden till last efter kontrollerna den 1 och den 2 december 1994.

302 Följaktligen bör den tid under vilken den överträdelse pågick som lagts Dalmine till last kortas ned till mindre än fyra år, det vill säga till perioden den 1 januari 1991–2 december 1994. Enligt riktlinjerna för beräkning av böter är det fråga om en överträdelse som pågått under medellång tid, vilket innebär ett tillägg på 10 procent per år eller totalt 30 procent. Dalmine har således begärt att förstainstansrätten skall ompröva det bötesbelopp som företaget påförts.

303 Kommissionen har påpekat att den för överträdelser som pågått mellan ett och fem år (medellång tid) enligt riktlinjerna för beräkning av böter kan höja grundbeloppet med upp till 50 procent. Kommissionen har vad gäller den tidpunkt då överträdelsen inleddes enbart gjort gällande att den fastställt överträdelsen från och med år 1990.

304 Vad gäller den tidpunkt då överträdelsen upphörde, har kommissionen hävdat att Verluca i sitt uttalande av den 17 september 1996 angav att kontakterna med de japanska företagen hade upphört för litet mer än ett år sedan (skäl 142 i det ifrågasatta beslutet). Eftersom kontrollerna genomfördes i december 1994, har kommissionen på ett korrekt sätt fastställt att den överträdelse som Dalmine gjort sig skyldig till pågått i fem år, det vill säga från år 1990 till och med år 1994.

Förstainstansrättens bedömning

305 Förstainstansrätten påpekar för det första att kommissionen i skäl 108 i det ifrågasatta beslutet konstaterade att den hade kunnat fastställa att överträdelsen pågick från år 1977, men att den valde att inte göra så på grund av avtalen om frivillig exportbegränsning. I artikel 1 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen fastställt att överträdelsen pågick från och med år 1990. Förstainstansrätten konstaterar att detta förfarande innebär en eftergift från kommissionens sida gentemot de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig.

306 Det skall erinras om att ingen av parterna vid förstainstansrätten har gjort gällande att denna eftergift bör ifrågasättas. Följaktligen skall förstainstansrättens prövning i detta förfarande inte beröra frågan huruvida nämnda eftergift var rättsenlig eller lämplig, utan endast huruvida kommissionen tillämpade den på ett korrekt sätt i förevarande fall mot bakgrund av vad som uttryckligen angavs i skälen i det ifrågasatta beslutet. Det skall i detta hänseende erinras om att kommissionen skall åberopa exakt och samstämmig bevisning för att utom allt rimligt tvivel styrka att överträdelsen har begåtts, mot bakgrund av att det är kommissionen som har bevisbördan för att det föreligger en överträdelse och för hur länge den har pågått (domstolens dom av den 28 mars 1984 i de förenade målen 29/83 och 30/83, CRAM och Rheinzink mot kommissionen, REG 1984, s. 1679, punkt 20, och av den 31 mars 1993 i de förenade målen C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 och C-125/85–C-129/85 , Ahlström Osakeytiö m.fl. mot kommissionen, kallat Pappersmassa II, REG 1993, s. I-1307, punkt 127, svensk specialutgåva, volym 14, s. I-111, samt förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i de förenade målen T-68/89, T-77/89 och T-78/89, SIV m.fl mot kommissionen, REG 1992, s. II-1403, punkterna 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249, 250 och 322–328, svensk specialutgåva, volym 12, s. I-303, och av den 6 juli 2000 i mål T-62/98, Volkswagen mot kommissionen, REG 2000, s. II-2707, punkterna 43 och 72).

307 Genom den ovan angivna eftergiften görs det förhållandet att avtalen om frivillig exportbegränsning upphörde att gälla till det avgörande kriteriet för att bedöma huruvida överträdelsen skulle anses föreligga år 1990. Med hänsyn till att det är fråga om avtal som slutits på internationell nivå mellan den japanska regeringen, företrädd av det internationella handels- och industriministeriet, och gemenskapen, företrädd av kommissionen, konstaterar därför förstainstansrätten att kommissionen i enlighet med principen om god förvaltningssed borde ha bevarat handlingar till stöd för vilken dag dessa avtal upphörde att gälla. Kommissionen skulle därmed ha haft möjlighet att förete dessa handlingar vid förstainstansrätten. Kommissionen har emellertid inför rätten gjort gällande att den sökt i sina arkiv utan att kunna förete handlingar där den dag utvisas då dessa avtal upphörde att gälla.

308 Sökanden kan allmänt sett inte överföra bevisbördan till svaranden genom att göra gällande omständigheter som sökanden inte kan styrka. Begreppet bevisbörda kan därför inte tillämpas till kommissionens fördel i förevarande mål med avseende på den dag då de avtal om frivillig exportbegränsning som kommissionen slöt upphörde att gälla. Kommissionens oförklarliga oförmåga att förebringa bevisning avseende en

omständighet som direkt berör den medför att förstainstansrätten inte kan fälla ett avgörande med full kännedom om den dag då dessa avtal upphörde att gälla. Det skulle strida mot principen om god rättskipning om kommissionens ovannämnda oförmåga fick konsekvenser för de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till och som, till skillnad från svarandeinstitutionen, inte varit i stånd att förebringa den bevisning som behövs.

309 Under dessa förhållanden finner förstainstansrätten undantagsvis att det ålegat kommissionen att förebringa bevisning för när avtalen upphörde att gälla. Det skall emellertid konstateras att kommissionen vare sig i det ifrågasatta beslutet eller inför förstainstansrätten förebringat bevisning för vilken dag avtalen om frivillig exportbegränsning upphörde att gälla.

310 Under alla omständigheter har de japanska sökandena åberopat bevisning som styrker att avtalen om frivillig exportbegränsning förlängts till och med den 31 december 1990, åtminstone vad gäller den japanska sidan, vilket stöder sökandens argument i förevarande mål (domen i det ovan i punkt 111 omnämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 345). Förstainstansrätten kan i mål som har förenats och där parterna har beretts tillfälle att ta del av samtliga handlingar i målen ex officio beakta bevisning som ingår i handlingarna i parallella mål (se, för ett liknande resonemang förstainstansrättens dom av den 13 december 1990 i mål T-113/89, Nefarma och Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf, REG 1990, s. II-797, punkt 1, och i mål T-116/89, Prodifarma m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. II-843, punkt 1). I förevarande fall skall förstainstansrätten pröva de mål som har förenats såvitt avser det muntliga förfarandet, vars föremål avser samma överträdelsebeslut och där samtliga sökande har yrkat att det bötesbelopp som har påförts dem skall ändras. Förstainstansrätten har således i förevarande mål formellt kännedom om den bevisning som har åberopats av de fyra japanska sökandena.

311 Det skall vidare påpekas att Dalmine inte endast har yrkat att förstainstansrätten skall ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet såvitt avser den tid som den i artikel 1 i

det ifrågasatta beslutet fastställda överträdelsen pågick, utan även att rätten med tillämpning av sin fulla prövningsrätt, som enligt artikel 229 EG följer av artikel 17 i förordning nr 17, skall minska bötesbeloppet för att ta hänsyn till att överträdelsen pågått under en kortare tid. Den fulla prövningsrätten innebär att förstainstansrätten, när den vidtar ändringar i den kritiserade rättsakten genom att ändra det bötesbelopp som kommissionen har påfört, skall beakta samtliga relevanta faktiska omständigheter (domen i det ovan i punkt 282 omnämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 692). Mot denna bakgrund, och med hänsyn till att samtliga sökanden har bestridit det förhållandet att kommissionen har fastställt överträdelsen från den 1 januari 1990, är det inte lämpligt att förstainstansrätten separat bedömer situationen för var och en av sökandena mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet genom att begränsa sig till enbart de omständigheter som sökandena har valt att framföra till stöd för sin sak och genom att därvid underlåta att beakta de omständigheter som andra sökande eller kommissionen har kunnat åberopa.

312 Dessutom har varken Dalmine och ännu mindre kommissionen påstått att avtalen om frivillig exportbegränsning fortfarande gällde år 1991.

313 Mot denna bakgrund anser förstainstansrätten i förevarande fall att avtalen om frivillig exportbegränsning, som ingåtts mellan kommissionen och de japanska myndigheterna, gällde till och med slutet av år 1990.

314 Det följer av det föregående att den tid som den överträdelse pågick som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall minskas med ett år mot bakgrund av den eftergift som kommissionen gjort i det ifrågasatta beslutet. Artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall således ogiltigförklaras i den del det fastställts att den överträdelse som lagts Dalmine till last förelåg före den 1 januari 1991.

315 Vad gäller det datum som överträdelsen upphörde, skall det påpekas att kommissionen, till svar på en fråga från förstainstansrätten, vid förhandlingen

preciserade att år 1995 inte beaktades i det ifrågasatta beslutet för beräkning av bötesbeloppet. Dalmine har härefter angivit att företaget godtog denna tolkning av det ifrågasatta beslutet.

316 Den enda skiljaktighet som föreligger mellan parterna i förevarande mål rör frågan huruvida kommissionen haft fog att fastställa att den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet pågick efter det att kontrollerna hade genomförts, det vill säga den 1 och den 2 december 1994. Förstainstansrätten har ovan i punkt 112 fastslagit att Dalmines argument inte är relevanta i förhållande till den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, eftersom denna överträdelse bara pågick i ytterligare cirka 30 dagar efter dessa kontroller. Även om det antas att Dalmines argument skulle vara välgrundade, saknas det under alla omständigheter skäl att ändra bötesbeloppet för att beakta en så obetydlig tidsskillnad.

317 Av det föregående följer att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet pågick i fyra år, nämligen från den 1 januari 1991 till den 1 januari 1995. Det bötesbelopp som påförts Dalmine skall således minskas för att beakta denna omständighet.

3. *Kommissionens underlåtelse att beakta vissa förmildrande omständigheter*

Parternas argument

318 Dalmine har kritiserat kommissionen för att inte ha beaktat vissa förmildrande omständigheter som motiverar en minskning av bötesbeloppet. Kommissionen har visserligen såsom förmildrande omständighet beaktat den krissituation som råder för stålindustrin och av detta skäl minskat bötesbeloppet med 10 procent. Det föreligger emellertid andra omständigheter som borde ha motiverat en större minskning av det bötesbelopp som påförts sökanden.

319 Dalmine har härvid åberopat den obetydliga och uteslutande passiva roll som detta företag spelade i överträdelsen, den ringa inverkan som överträdelsen hade och det faktum att överträdelsen upphörde omedelbart efter kommissionens första kontroller den 1 och den 2 december 1994. Dalmine har vidare hävdat att med hänsyn till strukturen på marknaden och den konkurrens som rådde på den italienska marknaden och i hela gemenskapen, kan detta företag inte uppsåtligen anses ha gjort sig skyldig till en överträdelse.

320 Eftersom dessa omständigheter inte beaktats, är det påförda bötesbeloppet uppenbart oproportionerligt i förhållande till sökandens deltagande i överträdelsen. Dalmine har gjort gällande att grundbeloppet för böterna motsvarar 16 procent av det totala försäljningsresultatet på världsmarknaden för de berörda produkterna år 1998 (179,5 miljarder lire). Vidare motsvarar dessa böter 38 procent av detta försäljningsresultat på gemenskapsmarknaden och 95 procent av det resultat som uppnåtts under överträdelseperioden i Tyskland, Frankrike, Italien och Förenade kungariket.

321 Enligt kommissionen utgör det förhållandet att de rättsstridiga beteendena upphört efter de första kontrollerna inte en förmildrande omständighet. Kommissionen anser vidare att sökandens underordnade roll och dess påstådda självständighet inom kartellen inte är särskilt relevant.

322 Dalmine kan nämligen inte förringa sitt eget ansvar genom att åberopa det ansvar som åvilar de övriga företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig. Dalmine har aldrig öppet tagit avstånd från kartellen och inte nöjt sig med en passiv roll. Tvärtom har Dalmine föreslagit att de frågor som uppkommit till följd av att Corus drog sig tillbaka från marknaden skulle lösas "på europeisk nivå".

323 Kommissionen anser att det inte råder något tvivel om överträdelsens uppsåtliga karaktär. Det är inte nödvändigt att bevisa att sökanden hade uppsåt att åsidosätta artikel 81.1 EG. Det är tvärtom tillräckligt att slå fast att sökanden inte kunde vara

ovetande om att det ifrågavarande beteendet hade till syfte att begränsa konkurrensen (domstolens dom av den 11 juli 1989 i mål 246/86, Belasco m.fl. mot kommissionen, REG 1989, s. 2117, punkt 41, och av den 1 februari 1978 i mål 19/77, Miller mot kommissionen, REG 1978, s. 131). Det är osannolikt att ett företag som Dalmine inte skulle känna till de mest grundläggande reglerna om förbud mot konkurrensbegränsande ageranden (se, i detta hänseende, punkt 1 A i riktlinjerna för beräkning av böter).

Förstainstansrättens bedömning

324 Det skall för det första erinras om att kommissionen i förevarande fall beviljade nedsättning med 10 procent av bötesbeloppet på grund av en förmildrande omständighet, nämligen den krissituation som påverkade stålindustrin vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna.

325 Det skall vidare erinras om att kommissionen måste följa lydelsen i de egna riktlinjerna när den fastställer bötesbeloppet. Det anges emellertid inte i riktlinjerna för beräkning av böter att kommissionen alltid måste beakta var och en av de förmildrande omständigheter som uppräknas i punkt 3 i dessa riktlinjer var för sig. I ovannämnda punkt 3 anges nämligen under rubriken "förmildrande omständigheter" att "[g]rundbeloppet kan minskas vid förmildrande omständigheter som t.ex. ...". Förstainstansrätten anser att även om de omständigheter som uppräknas i den förteckning som återfinns i punkt 3 visserligen utgör sådana omständigheter som kan beaktas av kommissionen i ett givet fall, är denna inte automatiskt skyldig att bevilja en ytterligare nedsättning på denna grund när ett företag framför sådana påståenden som kan indikera att det föreligger sådana omständigheter. En bedömning av huruvida en eventuell nedsättning av böter på grund av förmildrande omständigheter är korrekt, skall göras mot bakgrund av en helhetsbedömning med beaktande av samtliga relevanta omständigheter.

326 Det skall nämligen i detta sammanhang erinras om den rättspraxis som härrör från tiden före antagandet av riktlinjerna och enligt vilken kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning som tillåter den att beakta eller inte beakta vissa omständigheter när den fastställer det bötesbelopp som skall påföras, särskilt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, beslutet i det ovan i punkt 282 omnämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54, domen i det ovan i punkt 282 omnämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkterna 32 och 33, och domen i det ovan i punkt 282 omnämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 465; se även, att för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 282 omnämnda målet KNP BT mot kommissionen, punkt 68). Eftersom det inte finns några tvingande anvisningar i riktlinjerna vad gäller de förmildrande omständigheter som kan beaktas, anser förstainstansrätten att kommissionen har behållit ett visst utrymme för att skönsmässigt göra en helhetsbedömning av betydelsen av en eventuell minskning av bötesbeloppet på grund av förmildrande omständigheter.

327 Under alla omständigheter påpekar förstainstansrätten att Dalmines argument om den obetydliga och uteslutande passiva roll som detta företag spelade i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet samt om dess påstått självständiga handlingsutrymme, redan har prövats ovan i punkterna 280–297. Även de anmärkningar som rör den ringa verkan av denna överträdelse och de oproportionerliga böterna i allmänhet har prövats ovan i punkterna 258–272.

328 Vad gäller argumentet att Dalmine omedelbart upphört med överträdelsen anser förstainstansrätten att den omständigheten "att företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden", som anges i punkt 3 i riktlinjerna, logiskt sett endast kan utgöra en förmildrande omständighet om det finns anledning att anta att de berörda företagen har föranletts att upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden till följd av ingripandet i fråga. Det framgår nämligen att ändamålet med denna bestämmelse är att uppmuntra företagen att omedelbart upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden så snart kommissionen har inlett en undersökning i detta hänseende.

329 Av det föregående följer bland annat att en nedsättning av bötesbeloppet inte kan göras för det fall överträdelsen redan har upphört före det datum då kommissionen inledde sina första ingripanden eller för det fall dessa företag redan fattat ett orubbligt beslut om att upphöra med överträdelsen före detta datum.

330 Tillämpningen av en nedsättning av böterna under dessa omständigheter har nämligen samma syfte som åtgärden att i samband med beräkningen av böterna i enlighet med riktlinjerna beakta hur länge överträdelserna pågick. Ett beaktande av denna tid har särskilt till syfte att vidta hårdare sanktionsåtgärder mot de företag som bryter mot konkurrensreglerna under längre tid än mot de företag där överträdelserna har pågått en kortare tid. Om bötesbeloppet nedsattes på grund av att ett företag har upphört med sina rättsstridiga beteenden innan kommissionen har inlett sina första kontroller skulle det få till följd att de som har gjort sig skyldiga till överträdelser som pågått en kortare tid gynnades två gånger.

331 I förevarande fall skall det påpekas att i domen i det ovan i punkt 111 omnämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen ansåg förstainstansrätten mot bakgrund av de grunder och argument som framförts av sökandena i dessa mål att de, i enlighet med hittillsvarande praxis, inte kunde hållas ansvariga för överträdelsen efter den 1 juli 1994 eftersom det inte fanns något bevis för att det hållits något möte i Europa-Japan-klubben i Japan under hösten 1994. Av denna omständighet följer att överträdelsen förmodligen hade upphört eller åtminstone varit på väg att upphöra vid det tillfälle då kommissionen inledde kontrollerna den 1 och den 2 december 1994.

332 Härav följer att det förhållandet att de rättsstridiga beteendena som utgör den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet inte fortsatte efter det datum då kommissionen inledde de första kontrollerna, mot bakgrund av omständigheterna i förevarande fall, inte motiverar en nedsättning av de böter som påförts Dalmine.

333 Vad gäller Dalmines argument att företaget inte avsiktligen har begått den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, påpekar förstainstansrätten att kommissionen har styrkt att detta företag anslutit sig till ett avtal med ett konkurrensbegränsande syfte. Ett företags deltagande i ett avtal med konkurrensbegränsande syfte kan inte vara annat än avsiktligt, oberoende av de strukturella överväganden som kan föreligga. Dessutom följer det av rättspraxis att företagen inte kan motivera en överträdelse av konkurrensreglerna genom att påstå att de tvingats därtill av andra näringsidkares beteende (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 44 omnämnda Cementmålet, punkt 2557). Dalmine kan således inte åberopa marknadens struktur för att undgå ansvar.

334 Mot bakgrund av vad ovan anförts och med hänsyn till att kommissionen redan har minskat böterna i förevarande fall med beaktande av den förmildrande omständigheten att en ekonomisk krissituation råder i stålrörssektorn (se skälen 168 och 169 i det ifrågasatta beslutet), skall samtliga anmärkningar som Dalmine anfört avseende det förhållandet att det inte skett en ytterligare nedsättning av böterna på grund av påstått förmildrande omständigheter lämnas utan avseende.

4. *Huruvida Dalmine har samarbetat under det administrativa förfarandet*

Parternas argument

335 Dalmine har gjort gällande att kommissionen inte har iakttagit meddelandet om samarbete. Dalmine har härvidlag hävdat att kommissionen har åsidosatt likabehandlingsprincipen. Dalmine har kritiserat kommissionen för att den inte

har beviljat företaget en nedsättning av bötesbeloppet på grund av samarbete under undersökningen, trots att Dalmine anser sig vara i en situation som kan jämföras med Vallourecs.

336 Dalmine har erinrat om att företaget den 4 april 1997 till svar på kommissionens frågor i samband med de första undersökningarna angav att "[grundreglerna] kan anses utvisa situationen för gemenskapssektorn för sömlösa stålrör ... [D]enna situation utvecklades i två riktningar: genomförandet av ett rationaliseringsprogram ...; kontakter med den japanska industrin vars produktionskapacitet överskred efterfrågan. Dessa kontakter avsåg export av rör (särskilt rör avsedda för petroleumindustrin) till andra områden än EG (Ryssland och Kina) och de var även avsedda att begränsa exporten av rör till EG efter stängningen av [Corus] fabriker. Kontakterna avsåg följaktligen även att skydda den gemenskapsindustri som tillverkar sömlösa rör" (bilaga 3 till ansökan och skäl 65 i det ifrågasatta beslutet).

337 Dessa uppgifter visar omfattningen av sökandens samarbete under undersökningen. Det saknas sakliga skäl att behandla Vallourec och Dalmine olika i detta avseende.

338 Kommissionen har tillbakavisat dessa påståenden och har hänvisat till motiveringen i skälen 122 och 123 i det ifrågasatta beslutet med syftet att motivera sitt beslut att inte bevilja en ytterligare nedsättning av bötesbeloppet. Kommissionen har härvid erinrat om att en sådan nedsättning bara kan beviljas företag som genom sitt aktiva deltagande har underlättat konstaterandet av en överträdelse (domen i det ovan i punkt 277 omnämnda målet SCA Holding mot kommissionen, punkt 156). Dalmines samarbete har inte varit avgörande för undersökningen, eftersom detta

företag har inskränkt sig till att inte i sak bestrida de faktiska omständigheter som konstaterats av kommissionen.

339 Vallourecs attityd kan inte jämföras med Dalmines. Vallourec var det enda företag som lämnade väsentliga upplysningar angående förekomsten av och innehållet i den konkurrensbegränsande samverkan. Dessa upplysningar har väsentligt förenklat kommissionens uppgift att fastställa överträdelserna.

Förstainstansrättens bedömning

340 Vid bedömningen av i vilken utsträckning företagen har samarbetat får kommissionen enligt fast rättspraxis inte bortse från principen om likabehandling, som utgör en allmän gemenskapsrättslig princip och som enligt fast rättspraxis åsidosätts i de fall då lika situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757, punkt 237 och där angiven rättspraxis).

341 Det skall även erinras om att det endast är befogat att nedsätta böterna om företaget har agerat på ett sådant sätt att det har underlättat kommissionens uppgift, som består i att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser av gemenskapens konkurrensregler (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-347/94, Mayr-Melnhof mot kommissionen, REG 1998, s. II-1751, punkt 309 och där angiven rättspraxis).

342 Förstainstansrätten påpekar att i förevarande fall utgör Verlucas uttalanden, som lämnats av honom i egenskap av företrädare för Vallourec till svar på kommissionens frågor till detta företag, nyckelbevisning i det aktuella ärendet i detta mål.

343 Om företagen under samma skede i det administrativa förfarandet och under liknande omständigheter lämnar liknande information till kommissionen angående de omständigheter som har lagts dem till last, måste företagen anses ha samarbetat i jämförbar mån (se, analogt, domen i det ovan i punkt 340 omnämnda målet Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, punkterna 243 och 245).

344 Även om de svar som lämnats av Dalmine var till viss nytta för kommissionen, utgjorde det endast en bekräftelse av vissa uppgifter som redan lämnats av Vallourec genom Verlucas uttalanden, men som var mindre exakta och tydliga än de sistnämnda.

345 Det kan således konstateras att de uppgifter som Dalmine lämnat till kommissionen innan meddelandet om anmärkningar skickades inte är jämförbara med de uppgifter som lämnats av Vallourec och att de inte är tillräckliga för att motivera en nedsättning av det bötesbelopp som påförts Dalmine med mer än de 20 procent som redan beviljats detta företag på grund av att det inte bestred de faktiska omständigheterna. Det förhållandet att Dalmine inte bestred de faktiska omständigheterna underlättade väsentligt kommissionens arbete, men så var inte fallet med de uppgifter som Dalmine lämnade innan meddelandet om anmärkningar skickades.

346 Härav följer att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

Beräkning av bötesbeloppet

347 Det framgår av det föregående att de böter som påförts Dalmine skall sättas ned för att beakta att förstainstansrätten i förevarande fall fastställt att den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet pågått under fyra i stället för fem år.

348 Eftersom den metod för beräkning av böter som anges i riktlinjerna för beräkning av böter och som tillämpats av kommissionen i förevarande fall inte kritiserats i sig, skall förstainstansrätten, med utövande av sin fulla prövningsrätt, tillämpa denna metod med avseende på slutsatsen i föregående punkt.

349 Grundbeloppet har fastställts till 10 miljoner euro, ökat med 10 procent för varje år som överträdelsen pågått, det vill säga totalt 40 procent, vilket resulterar i ett belopp på 14 miljoner euro. Detta belopp skall därefter minskas med 10 procent med hänsyn till förmildrande omständigheter i enlighet med skälen 168 och 169 i det ifrågasatta beslutet, och slutligen med 20 procent på grund av samarbete, vilket medför att det slutgiltiga beloppet för Dalmine uppgår till 10 080 000 euro i stället för 10 800 000 euro.

Rättegångskostnader

350 Enligt artikel 87.3 i rättegångsreglerna kan förstainstansrätten fördela rättegångskostnaderna eller besluta att vardera parten skall bära sin kostnad, om parterna ömsom tappar på en eller flera punkter. Eftersom talan delvis har bifallits finner förstainstansrätten att sökanden och kommissionen vardera skall bära sin rättegångskostnad.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

följande dom:

1) **Artikel 1.2 i kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 EG (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) ogiltigförklaras i den del det där slås fast att sökanden gjort sig skyldig till den överträdelse som anges i denna artikel före den 1 januari 1991.**

2) **Det bötesbelopp som påförs sökanden enligt artikel 4 i beslut 2003/382 fastställs till 10 080 000 euro.**

3) **Talan ogillas i övrigt.**

4) **Sökanden och kommissionen skall bära sina rättegångskostnader.**

Forwood Pirrung Meij

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 8 juli 2004.

H. Jung

Justitiesekreterare

J. Pirrung

Ordförande

Innehållsförteckning

Bakgrund och förfarande ..... II - 2406

Förfarandet vid förstainstansrätten ..... II - 2407

Parternas yrkanden ..... II - 2407

Yrkandet om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet ..... II - 2408

1. Huruvida väsentliga formföreskrifter åsidosatts under det administrativa förfarande II - 2408

Huruvida de frågor som ställts av kommissionen under undersökningen var rättsenliga ..... II - 2408

Parternas argument ..... II - 2408

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2410

Huruvida det råder överensstämmelse mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet vad gäller den åberopade bevisningen ..... II - 2412

Parternas argument ..... II - 2412

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2414

Huruvida vissa bevishandlingar kan upptas till prövning ..... II - 2415

Handlingen med fördelningstal ..... II - 2416

— Parternas argument ..... II - 2416

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2417

Protokollen från förhör med Dalmines tidigare företagsledare ..... II - 2418

— Parternas argument ..... II - 2418

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2420

Huruvida kommissionens beslut av den 25 november 1994 att genomföra en undersökning var rättsenligt ..... II - 2422

Parternas argument ..... II - 2422

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2424

Tillgång till handlingarna i ärendet ..... II - 2427

Parternas argument ..... II - 2427

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2428

2. Grunderna i sak ..... II - 2432

Huruvida det föreligger en överflödig motivering i det ifrågasatta beslutet .... II - 2432

Parternas argument ..... II - 2432

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2434

Den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet (Europa-Japan-klubben) ..... II - 2434

Grunden som avser bedömningen av den relevanta marknaden och det beteende som de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till gjorde sig skyldiga till på denna marknad ..... II - 2434

— Parternas argument ..... II - 2434

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2437

Huruvida Dalmine har deltagit i överträdelsen ..... II - 2441

— Parternas argument ..... II - 2441

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2441

Överträdelsen i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ..... II - 2442

Bestämmelserna i leveransavtalet mellan Corus och Dalmine ..... II - 2442

— Parternas argument ..... II - 2442

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2446

Grunderna som rör förekomsten av en konkurrensbegränsande samverkan och Dalmines deltagande i denna ..... II - 2450

— Parternas argument ..... II - 2450

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2455

Grunderna rörande den relevanta marknaden och sambandet med den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet ..... II - 2461

— Parternas argument ..... II - 2461

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2462

Yrkandet om ogiltigförklaring av böterna eller nedsättning av bötesbeloppet ..... II - 2466

1. Överträdelsens svårighetsgrad ..... II - 2467

Definitionen av relevant marknad och verkan av överträdelsen ..... II - 2467

Parternas argument ..... II - 2467

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2469

Bedömningen av de enskilda företagens beteende och avsaknaden av en åtskillnad mellan företagen i förhållande till deras storlek ..... II - 2474

Parternas argument ..... II - 2474

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2476

2. Överträdelsens varaktighet ..... II - 2482

Parternas argument ..... II - 2482

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2483

3. Kommissionens underlåtelse att beakta vissa förmildrande omständigheter ..... II - 2487

Parternas argument ..... II - 2487

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2489

4. Huruvida Dalmine har samarbetat under det administrativa förfarandet ..... II - 2492

Parternas argument ..... II - 2492

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2494

Beräkning av bötesbeloppet ..... II - 2496

Rättegångskostnader ..... II - 2496